

***Toubabs en Bumsters:
(wan)hoop, (on)geluk en (on)gelijkheid***

***Een antropologisch onderzoek naar relaties tussen westerse
vrouwen en lokale mannen in Gambia***

Deze masterthesis is ingediend ter afronding van de Master Culturele

Antropologie:

‘Multiculturalisme in vergelijkend perspectief’.

Universiteit Utrecht - Faculteit Sociale Wetenschappen

Auteur: Nienke de Wit
Studentnummer: 3634345
E-mail: nienke2508@hotmail.com
Docentbegeleider: Lotje Brouwer
Datum: 15 augustus 2014
Cover: Joyce Straver

"Everything you can imagine is real".

Pablo Picasso

*A black man's taken all my dough,
And ran off with my mobile phone,
And left me with a great big bill at Churchills.
Now I can't sail my yacht,
He's taken everything I've got,
All I've got a sunnyday in Gambia.*

*Help me help me help me to understand,
He said for eighty I look glam.
I just want to live here hassle free,
With young Lamin on my knee.
Lazing on a sunnybeach in Gambia,
In the wintertime, in the wintertime.*

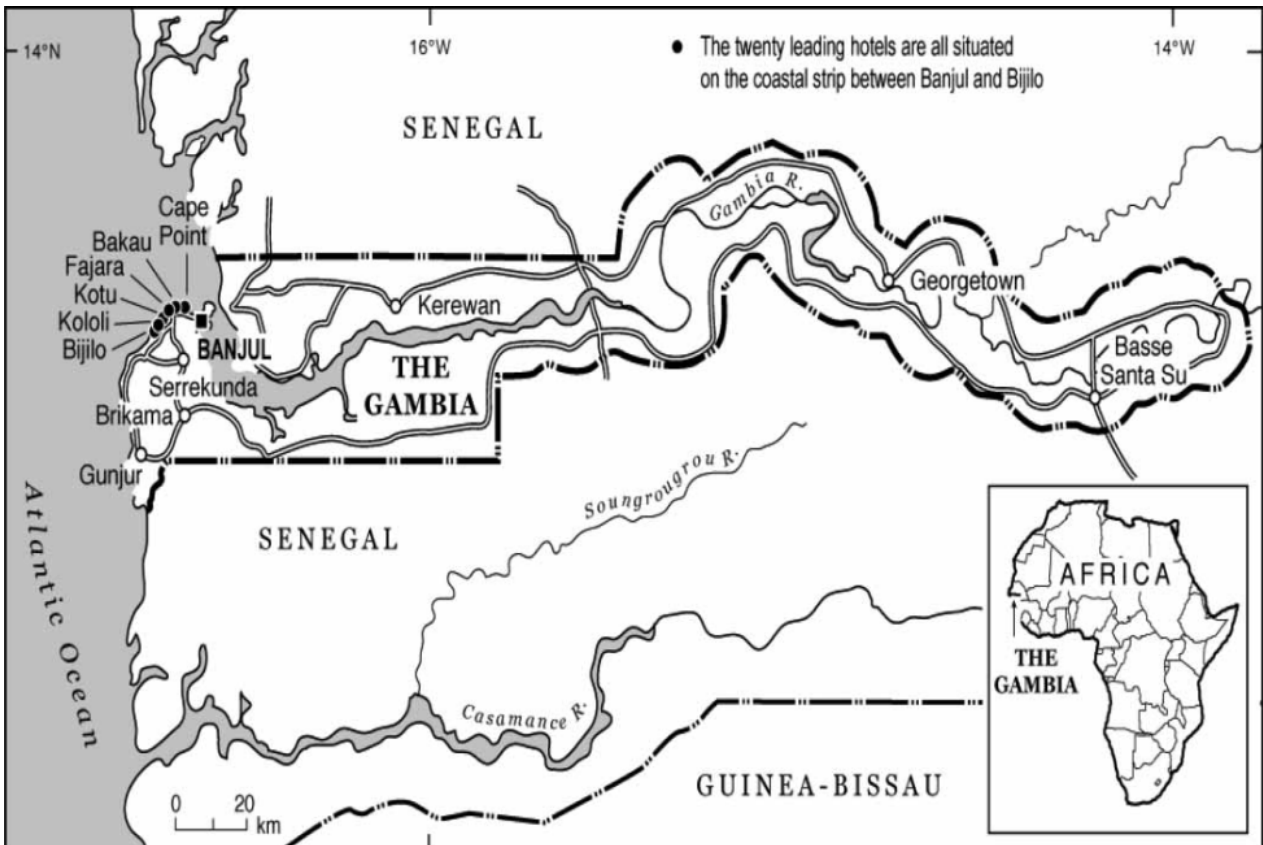
*Lamins run off with my car,
Now it's a taxi in Serrekunda,
All I've got a sunny afternoon.
And he just left me sitting here,
Sipping ice cold Julbrew beer,
All I've got a sunny afternoon.
But he said he'll give it back to me,
For a signed Visa and a flight for free.
All I've got a sunny afternoon,
In the Gambia, in the Gambia.*

*Save me, save me, save me, I need a man,
Although I'm eighty they call me supergran.
Cos when I'm walking down the Strip,
All the boys fancy me and I just flip.
I think there must be one who really loves me,
In the Gambia, in the Gambia.
Help me, help me, help me to see the way,
I've just met Ebrima but it's going the same way.
Perhaps I'd be better off in UK,
Than in the Gambia, than in the Gambia.*

Written by Dave Streek¹

¹ To the lyrics of Sunny Afternoon - The Kinks (1966).

Field Map²

² Mitchell, Jonathan & Faal, Jojob (2007: 3). Veldwerk is uitgevoerd in de toeristische plaatsen aan de kuststrook, ook wel 'Senegambia' genoemd.

Inhoudsopgave

Voorwoord	8
1. Inleiding	9
1.1 Onderzoeksthematiek	
1.1.1 Van " <i>real life</i> " naar " <i>paradise</i> " en andersom	11
1.1.2 Van toerist naar sekstoerist	12
1.1.3 Van sekstoerist naar <i>romance</i> tourist	14
1.2 Aanleiding en positionering	14
1.3 Context en methoden	17
1.4 Opbouw	22
2. De zichtbare onzichtbaren: etniciteit, seksualiteit en gender	
2.1 Grenzen & verlangens	23
2.2 De mannelijke Ander	25
2.3 De exotische Ander: toch niet zo erotisch?	27
2.4 Leeftijd en begeerlijkheid	29
2.5 Een <i>gendered</i> ontmoeting	32
3. " <i>Moneycows</i> " en " <i>LPF's</i> ": gender, macht en geld	37
3.1 Geld, liefde en gender	38
3.2 <i>Suspicious culture</i>	41
3.3 Gender, geld, verbeelding en macht	42
3.4 <i>The other side of the coin</i> : gender als rechtvaardiging voor relaties	46
3.5 Masculiniteit vs. Mobiliteit?	48
4. Op weg naar " <i>Babylon</i> ": <i>sexscape</i> , conceptualisering en (on)gelijkheid	50
4.1 De stem van verbeelding in wetenschappelijke literatuur	51
4.2 <i>Global gaze - Local gaze</i>	53
4.3 Commodificering, postkolonialisme en de consumptiemaatschappij	55
4.4 Problemativering van <i>agency</i>	57

4.5 Objectivering van beide kanten	60
4.6 Gevoelens en strategieën	61
4.7 Tot hier en niet verder?	65
Conclusie	67
Literatuurlijst	71
Bijlagen	
Bijlage 1: Informantenlijst	75

Voorwoord

"It's unbelievable you're doing this research. I'm afraid you will lose faith in humanity".

Terwijl ik het vliegtuig instapte, wist ik niet wat ik moest verwachten. Ik ging een onderzoek doen naar westerse vrouwen die relaties aangaan met Gambiaanse mannen, of zoals ze in Gambia zeggen: *toubabs* en *bumsters*. Vaak werd er lacherig op mijn onderzoek gereageerd. Alsof het iets grappigs is. In de periode dat ik in Gambia ben geweest, is een ding mij duidelijk geworden: het is niet grappig. Het gaat over mensen, gevoelens, beelden, geluk, liefde, geld, verdriet, armoede en hoop. Het gaat over mensen die in een veranderende wereld een weg proberen te vinden waarin zij kunnen reageren op veranderingen, verwachtingen en een zoektocht naar geluk. Deze zoektocht die zich langs armoede, onzekerheid, ongelijke verhoudingen en beelden beweegt, waar mensen elkaar zien en gebruiken om hun eigen fantasieën te realiseren. Waar ik een zeer heftige periode heb gehad, waarin ik vaak verward, verbaasd en in *shock* was hoe mensen met elkaar om kunnen gaan, heeft dit onderzoek mij veel geleerd over de wereld, (on)gelijkheid, anderen en mijzelf.

Middels deze weg wil ik iedereen bedanken die mij voor, tijdens en na het onderzoek is blijven steunen. Mijn ouders, vrienden en studiegenootjes die mij bleven aanmoedigen om dit onderzoek te gaan doen en die urenlang naar mijn problemen, onzekerheden en twijfels hebben geluisterd. Daarnaast wil ik Lotje Brouwer bedanken, die mij op een ondersteunende en motiverende manier door het proces heen heeft geholpen. Maar vooral wil ik mijn informanten bedanken, die zo openhartig en lief voor mij zijn geweest. Zonder hen was dit onderzoek nooit mogelijk geweest. Door al deze mensen en de leuke herinneringen en gebeurtenissen die ik heb, kan ik dan ook met overtuiging zeggen dat mijn *faith in humanity* er nog altijd is.

H1. Inleiding

Samen met Omar liep ik naar de enige drukke toeristenstraat van 'Senegambia'³. Daar waren de hotels, restaurants en discotheken voorzien van glimmende tafels, lachende bedienden en westerse menu's, waar een aantal Engelse dames van begin zestig op mij zaten te wachten. Ik had net een strandwandeling gemaakt en toevallig moest Omar dezelfde kant op. Meerdere keren werden er sissende geluiden naar hem gemaakt en schreeuwden mensen woorden naar hem die ik niet kon verstaan. Ik vroeg hem wat ze zeiden. "*They want me to leave you alone. They're thinking I want money from you*". Ik keek opzij en zag hem met grote ogen mij aankijken. De negentienjarige jongen die ik op het strand leerde kennen toen hij trots kwam laten zien dat hij een grote vis met zijn blote handen had gevangen. De jongen die niet op mijn strandbed durfde te gaan zitten uit angst dat mensen hem zouden weggagen en die verbaasd was dat ik met hem wilde praten. We waren vrienden geworden en nu liep hij naast me op zijn blote voeten en vuile kleding. Ik voelde me ineens ongemakkelijk om zo naast hem te lopen met mijn camera en geld in mijn zak. Niet omdat ik me beter voelde, maar omdat, ondanks dat we dezelfde leeftijd hadden, we voor mijn gevoel toch een soort contradictie uitstraalden.

Ik keek om me heen en realiseerde me dat we niet de enige contradictie waren. Niet alleen de hotels en appartementen die afstaken tegen de vaak volgebouwde, krakkemikkige huizen, maar ook de oudere westerlingen die samen met vaak veel jongere Gambianen een ligbed op het strand deelden of hand in hand over straat liepen. Waar Omar en ik afweken is dat wij niet hand in hand liepen, elkaar kusjes gaven of ik zijn eten betaalde. Omar was niet dertig jaar jonger dan ik, afhankelijk van mij om onderdak en eten op zijn bord te krijgen en we deelden 's nachts al helemaal geen bed.

We liepen op het stoffige oranje zand verder, waar hij mij meerdere keren waarschuwde voor voertuigen die blind langs mensen, ezels en kraampjes reden. We passeerden een toeterend spektakel van gele taxi's, waar chauffeurs met handen uit het raam zich erdoor heen probeerde te manoeuvreren. Een groep jonge mensen met trommels en zelfgemaakte kartonnen borden passeerden ons, waar teksten als '*Don't take the backway*' en '*Protect yourself*' op geschreven stonden. Ik vroeg Omar wat bedoeld werd met *the backway* en hij legde mij uit dat het een waarschuwing was voor de vele

³ Senegambia is het toeristische gebied in Gambia, wat zich uitstrekt langs de kust.

mensen die probeerden met overvolle boten Europa te bereiken." *Everyone here wants to go to Europe, but a lot of people die you know*".

Verderop zag ik de vrouwen zitten met wie ik had afgesproken, dus ik nam afscheid van Omar en liep naar hen toe. Ik had hen al meerdere keren gesproken en wist hierdoor dat ze allemaal een relatie hadden met een West-Afrikaanse, jongere man. Ik zat nog geen vijf minuten of het gesprek ging al over een vriendin van een van de vrouwen die weer belazerd was door "de zoveelste". Een Sierra Leoner, een van het ergste soort, was er vandoor gegaan toen hij eenmaal met een visum in het noorden van Engeland terecht was gekomen. Terwijl het verhaal doorging over hoe zowel mannen als vrouwen hier, maar vooral mannen, allemaal uit waren op een visum voor Europa, hoorde ik op de achtergrond de trommelende jongeren nog. Op dat moment dacht ik aan Karen, een Engelse vrouw die mij tijdens een van mijn interviews vertelde waarom volgens haar het straatbeeld bestaat uit oudere, blanke vrouwen en jonge, donkere mannen hand in hand: "*A middle aged white woman is a safer bet to go to Europe than a leaky boat up the West African coast!*".

Relaties tussen oudere, westerse toeristen en jonge Gambianen zijn aan de orde van de dag. Al op mijn eerste dag werd mij verteld over "*old mamas and papas*" die naar de kuststrook afreizen om daar op zoek te gaan naar jonge Gambianen, terwijl de laatsten gemotiveerd zijn deze relaties aan te gaan door een mogelijkheid om aan armoede te ontsnappen en de hoop op een betere toekomst in *Babylon*⁴. Is het een vorm van sekstoerisme waar inderdaad het uitwisselen van geld voor seks centraal staat of is het *romance tourism*, waarin deze vrouwen denken echte liefde te vinden in een ander werelddeel? Deze gecompliceerde relaties worden vaak vanuit dit dualistisch perspectief geanalyseerd, waar er getracht wordt hen onder te brengen onder een van bovengenoemde begrippen. Een gevolg hiervan is een binaire zoektocht naar een exploitant en een geëxploiteerde binnen de relatie. Vrouwen als slachtoffer van seks- en geldbeluste West-Afrikaanse mannen⁵ of juist deze mannen als slachtoffers van ongelijke, mondiale structuren die het mogelijk maken dat westerse vrouwen hen uitbuiten aan de

⁴ Babylon verwijst naar Europa of ook wel het paradijs.

⁵ Er zijn veel mannen uit Nigeria, Senegal, Mali, Guinee en Sierra Leone die naar Gambia reizen en relaties aangaan met westerse vrouwen. Echter, waar het overgrote deel Gambiaanse mannen zijn, zal ik daar vaker naar verwijzen.

hand van geracialiseerde, geseksualiseerde beelden. In deze scriptie worden deze bestaande concepten met behulp van een *emic point of view* van westerse vrouwelijke toeristen in Gambia kritisch bekeken om een nieuwe blik te kunnen werpen op zowel relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen in ontwikkelingslanden als op theorieën en concepten rondom dit fenomeen. Centraal staat de kracht van verbeelding waar stereotypes uit voortvloeien, die zich manoeuvreren in de realiteit en zorgen voor een vicieuze cirkel binnen de relaties, ge(re)construeerd binnen ongelijke, mondiale structuren.

1.1 Onderzoeksthematiek

1.1.1 Van "real life" naar "paradise" en andersom

Mondialisering, de wereld in beweging. Het veronderstelt intensificerende *global interconnectedness*, waar mensen grenzen oversteken, culturen samenkomen en nieuwe manieren van 'zijn' en leven naar voren worden gebracht. Mondialisering wordt hierdoor vaak gezien als een allesomvattende kracht, waar alles en iedereen profijt uit kan halen en in mee gezogen wordt (Tsing, 2000: 336). Deze interconnectiviteit zorgt voor de ervaring van een kleinere wereld, zowel in realiteit als in gevoel (Hall, 1996: 119 in Inda & Rosaldo). Binnen deze mondiale, culturele processen ligt verbeelding ten grondslag aan alle vormen van *agency*, wat het voor individuen mogelijk maakt "*to consider a wider set of possible lives than they ever did before*" (Appadurai, 1996: 197).

Ondanks de mogelijkheid tot verbeelding, is er een limiet voor zowel (fysieke) mondiale mobiliteit als connectie, waardoor Inda&Rosaldo (2008:6) mondialisering ook wel een ongelijk en lastig proces noemen. Dit ongelijke proces is terug te vinden binnen toerisme, waar stratificerende factoren voor bepaalde groepen zowel kansen als beperkingen construeren. Aan de toerismesector ligt een voorheen kolonialistische hegemonie van mobiliteit ten grondslag, wat het mondiale verkeer ongelijk beïnvloedt. Ofwel, waar Gambia overspoeld wordt door westerse toeristen, zal er in Nederland niet snel een groep Gambiaanse toeristen gezien worden. Een van de belangrijkste stratificerende factoren is dan ook mobiliteit, ofwel de mogelijkheid om de eigen vorengenoemde verbeelding na te kunnen reizen. Bauman (1998: 88) beschrijft twee verschillende groepen die ontstaan uit deze ongelijke (fysieke) mobiliteit, de *globally*

mobile en de *locally tied*, waarbij de eersten de kansen en mogelijkheden voor de laatsten bepalen.

Beiden kunnen een andere plek of leven verbeelden, maar het zijn toeristen die voor vertrek hun bestemming kunnen verbeelden en deze ook daadwerkelijk achterna reizen (Brennan, 2004: 13). Door deze verbeelding is toerisme een krachtige *Otheringmachine*, waarbij bestemmingen vaak worden voorgesteld als exotische, onontdekte, natuurlijke en begeerlijke plaatsen (Aitchison, 2001: 139). Verbeelding wordt gekenmerkt door verschil, het exotische en *displacement*. Vaak worden deze plaatsen en hun inwoners gedecontextualiseerd om vervolgens buiten de moderniteit van het Westen geplaatst te worden en opnieuw geconstrueerd te worden als primitief en authentiek (Sheller, 2003:144 & Aitchison, 2001: 138). De bestemming ver weg is een plek waar de zogenaamde statische, authentieke cultuur gecommificeerd en geconsumeerd wordt door de verlangende toerist: een paradijs. Teruggaan naar Europa wordt dan ook vaak beschreven door mijn informanten als "*back to the real life*".

Ondanks dat toeristen en lokale inwoners met elkaar in contact komen, leven zij ook binnen Gambia in een haast andere wereld. De levensomstandigheden van veel Gambianen zijn erg armoedig, waardoor het in aanraking komen met westerse toeristen en de uitbreiding van voorzieningen voor toeristen het contrast alleen maar sterker maken. Er is nauwelijks tot geen werk te vinden, waardoor in het toeristenseizoen zowel mannen en vrouwen naar de kust trekken om te profiteren. In het laagseizoen is er niks. Restaurants, hotels en strandtenten sluiten hun deuren en voor veel taxichauffeurs is er nauwelijks nog werk. Het zien van toeristen die elke dag uit eten gaan, overnachten in dure hotels en lokale maandsalarissen uitgeven aan dagtripjes, versterkt het beeld onder Gambianen over "het rijke Westen". Volgens Crick (1989) is het beeld van internationaal toerisme dan ook niet alleen een kwestie van sociaaleconomische realiteit, maar ook een van mythes en fantasieën, waar het in contact komen met toeristen juist het beeld van Europa als paradijs versterkt.

1.1.2 Van toerist naar sekstoerist

Door *globalized flows of fantasy* wordt niet alleen de bestemming verbeeld als exotisch en gewild, maar ook (delen van) de bevolking. Waar seks en mondialisering elkaar

ontmoeten, ontstaat volgens Nagel (2003: 224) een *global economy of desire*. Toerisme maakt hierbij plaats voor sekstoerisme, waar transnationale verlangens naar de exotische Ander⁶ centraal staan. Volgens Jeffreys (1998 in Sánchez Taylor, 2006: 749) kan sekstoerisme beter gedefinieerd worden als *prostitution tourism*: "*Affluent cultures in the west and in the east which teach boys and men that the sexual use of women and children, irrespective of their pleasure or personhood, is a natural right of their masculinity, produce sex tourists and prostitution abusers*". In haar definitie laat Jeffreys (1998) geen ruimte over aan vrouwelijke sekstoeristen, maar stelt dat mannen seksueel gebruik van vrouwen zien als een natuurlijk recht van hun masculiniteit. Sekstoerisme wordt hierbij vaak onlosmakelijk verbonden met westerse mannen op zoek naar jonge, onschuldige vrouwen in zogenoemde '*Third World Countries*', waar er weinig aandacht besteed wordt aan het seksueel gedrag van vrouwelijke toeristen in ontwikkelingslanden. Echter, volgens Kempadoo (2001: 34) ondergaan sociale relaties, subjecten en subjectiviteiten grote veranderingen en kunnen concepten als prostitutie en prostituee niet als statisch gezien worden. Het idee van sekstoerisme als mannelijke bezigheid en vrouwelijke prostituees als slachtoffer vindt geen plek meer binnen de nieuwe, mondiale wereldorde (Kempadoo, 2001: 34). De manier waarop relaties gezien moeten worden tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen zorgt hierdoor voor een conceptueel dilemma (Sanchez Taylor, 2001: 750).

Terwijl ik in gesprek was met een jongen die in mijn appartementencomplex werkt, zei hij dat de relaties tussen oudere vrouwen en jonge mannen het beste gezien kunnen worden als een "deal". Het beschrijven van deze relaties als een deal veronderstelt een bepaalde onderhandeling. Een deal wordt gesloten tussen twee personen die beiden proberen om profijt uit een situatie te krijgen. De een ontvangt iets van de ander en vice versa. Waar de relaties op het eerste gezicht een deal lijken te zijn tussen vrouwen op zoek naar liefde en mannen naar een uitweg van armoede, schuilen er gecompliceerde processen achter die een dieper inzicht geven in de complexiteit van deze relaties. Het slechts focussen op toonbare verschillen als mobiliteit of sociaaleconomische status zet de kracht van verbeelding rondom 'ras', gender en seksualiteit in de schaduw, waar deze

⁶ Binnen de toerismesector is er sprake van binaire afscheidingen tussen Zelf en Ander, waar volgens O'Connell Davidson & Sanchez Taylor (1999:53) de ander door de toerist wordt geconstrueerd als de Ander. Dit verschil is van belang, waardoor er gebruik wordt gemaakt van een hoofdletter om dit begrip aan te duiden.

juist onmisbaar is binnen de analyse van deze relaties.

1.1.3 Van sekstoerist naar romance tourist

Het conceptualiseren van relaties tussen voornamelijk oudere Europese vrouwen en jonge mannen uit zogenoemde '*Third World Countries*' levert een probleem op. Niet alleen door het concept sekstoerist automatisch te verbinden met mannen, maar ook door het woord sekstoerist zelf. Het veronderstelt een bepaald doel van de toerist en beperkt daarmee het beschrijven van meer complexe relaties die in het buitenland kunnen ontstaan tussen dezelfde groepen. Om deze beperking binnen het wetenschappelijk debat rondom sekstoerisme tegen te gaan, werd *romance tourism* geïntroduceerd om relaties tussen vrouwen en *locals* te omvatten.

Romance tourism veronderstelt lange termijn relaties geconstrueerd door romantiek, waar emoties komen kijken die niet terug te vinden zijn bij sekstoerisme (Pruitt & LaFont, 1995: 423). Relaties gebaseerd op liefde en romantiek in plaats van seksuele verlangens en erotisering. Erotisering van de exotische Ander wordt dan ook vaak in verband gebracht met sekstoerisme, waar het minder naar voren komt in de beschrijving van *romance tourism*. Het idee dat vrouwen toevallig in deze relaties terecht komen en deze opgebouwd zijn uit liefde, romantiek en houden-van laat een traditionele gendernotie doorschemeren. Mannen op zoek naar seks met een prostituee, vrouwen die toevallig in de armen vallen van een potentiële liefde. Echter, het uitgaan van romantische gevoelens van deze vrouwen impliceert een conceptualisering gebaseerd op de toerist, waar de gevoelens van lokale mannen genegeerd lijken te worden. Het analyseren van concepten rondom deze relaties binnen deze scriptie toont niet alleen een ongelijkheid geconstrueerd door mondiale structuren, maar duidt tevens een hegemonische beeldvorming rondom deze relaties. Dit beeld is ontstaan door analyses van voornamelijk de verbeelding van westerse vrouwen, welke doorspeelt binnen het theoretisch debat rondom deze *mixed relationships*.

1.2 Aanleiding en positionering

De scheidslijnen van *romance tourism* en sekstoerisme zijn vaag. Sterker nog, de conceptualisering van beide begrippen schiet vaak tekort om de relaties tussen

vrouwelijke toeristen en lokale mannen te duiden. Waar de scheiding tussen seks- en *romance* voornamelijk wordt getrokken door gevoelens die bij *romance tourism* komen kijken, is het belangrijk onderzoek te doen met, in plaats van over, vrouwelijke toeristen. Gevoelens zijn persoonlijk en niet van buitenaf te analyseren. Juist antropologisch onderzoek geeft inzicht in de *emic point of view*, waar binnen dit onderzoek de bevinding is dat bestaande concepten genuanceerd moeten worden. De betekenisgeving aan deze concepten door mijn informanten staat in verband met de context en mondiale verhoudingen waarbinnen hun *emic point of view* geconstrueerd en gereconstrueerd wordt. Deze verbeeldingen geven inzicht in de betekenisgeving aan seks, 'ras' en liefde, maar ook in machtsverhoudingen en het ontstaan van stereotypes. Waar de wederzijdse invloed van de *emic point of view* van vrouwelijke toeristen als mondiale verhoudingen en structuren wordt geanalyseerd, ontstaat een breder inzicht in de invulling en betekenisgeving aan deze relaties op zowel lokaal, nationaal als mondiaal niveau.

De verbeelding van Europese vrouwen over het land, de context en de Ander ontwikkelt zich vaak door verhalen van anderen, eerdere ervaringen en de hedendaagse, maar ook vroegere mondiale verhoudingen tussen hun eigen land en Gambia. Het verbeelden van de lichamen, de gedachten, het gedrag, de cultuur, de prioriteiten en de omgeving van hun partner uit zich in narratieven. Deze narratieven zijn een subjectieve weergave van het visuele, welke inzicht geven in de kracht van verbeelding binnen deze relaties over zichzelf en de Ander (Maoz, 2006). Deze narratieven staan in verband met de verbeelding omtrent 'ras', seksualiteit en gender die volgens Nagel (2003) elkaar wederzijds beïnvloeden en ge(re)construeerd worden door ontmoetingen rondom een *ethnosexual frontier* als Gambia.

Waar *ethnosexual imagination* (Nagel, 2003) zich manoeuvreert binnen een *sexscape* (Brennan, 2004) ontmoeten zowel vooroordelen en beelden gevormd rondom gender, etniciteit en seksualiteit als ongelijkheid en mobiliteit elkaar. De relaties tussen oudere, westerse vrouwen en Gambiaanse mannen vertonen ongelijke verhoudingen, wat volgens Brennan (2004: 16) kenmerkend is voor relaties in een transnationale seksuele ontmoetingsplek, ook wel *sexscape*. Voornamelijk door het definierende karakteristiek ongelijkheid, drukt Brennan (2004) een stempel op het concept *sexscape*. Sekstoerisme wordt door de nadruk op ongelijke kansen, mogelijkheden en macht vaak beschouwd als

het commodificeren van geracialiseerde en geseksualiseerde lichamen als consumpties, doordat (machts)verschillen geerotiseerd worden.

De financiële onafhankelijkheid en burgerschap van westerse vrouwen benadrukken de stratificerende factor van de fysieke mobiliteit van westerse vrouwen, waar deze tevens een bepaalde mobiliteit binnen de relatie zelf bewerkstelligen: zij kunnen elk moment Gambia verlaten, met of zonder partner. Echter, zoals volgens Brennan (2004) het dialogische karakter van een *sexscape* veronderstelt, beïnvloeden ook Gambiaanse mannen deze relaties. Brennan (2004: 15) introduceert een *sexscape* dan ook als een "*new kind of global sexual landscape*", waar zij een dialogisch karakter veronderstelt van mentaal verbeelde werelden van zowel toeristen als *locals*. Waar fysieke mobiliteit een bepaalde ongelijkheid creëert, is het dan ook van belang om mentale mobiliteit ook te analyseren. Ontstaande uit deze verbeeding ontwikkelt zich een *survival strategy*, waar mannen relaties met westerse vrouwen zien als een uitweg van armoede (Brennan, 2004: 15). Echter, deze strategie construeert een bepaald beeld rondom lokale mannen als "*moneyseekers*", waar zij vaak beschouwd worden als uitbuiters van westerse vrouwen. Aan de andere kant worden westerse vrouwen ook beschouwd als uitbuiters van lokale mannen, waar zij misbruik maken van ongelijke, mondiale structuren om hun eigen verlangens te kunnen realiseren. Waar er inderdaad sprake is van exotisering van de erotische Ander moet deze niet als subject worden uitgesloten, waar juist het dialogische karakter deze relaties vormgeeft (Brennan, 2004).

De binaire zoektocht binnen het wetenschappelijk debat over deze relaties focust zich op de vraag wie de dader en wie het slachtoffer is binnen deze relaties, waardoor er vaak geen mogelijkheid is voor een liminale fase. Binnen deze scriptie wordt er verder gekeken dan de dichotomische analyse om antwoord te krijgen op de vraag wie de dader en wie het slachtoffer is. Er wordt gekeken waarom deze relaties kunnen bestaan, welke rol wetenschappelijke literatuur speelt in de conceptualisering en beeldvorming omtrent deze relaties en hoe beide partijen juist in deze liminale fase zowel de rol van slachtoffer als dader bezitten. Door het loslaten van vaststaande concepten en de focus te leggen op zowel beeldvorming van vrouwen zelf als processen waarbinnen deze gevormd worden, ontstaat een analyse op verschillende schaalniveaus, welke allen inzicht geeft in de complexiteit van deze relaties.

De problematisering van deze relaties binnen wetenschappelijke literatuur is dan ook niet alleen ontstaan uit het feit dat deze zich over nationale grenzen heen vormen of dat er sprake is van een verschil in sociaaleconomische status. Aan de hand van deze factoren kan er gekeken worden naar verschillen in mobiliteit en inkomen, maar het is juist de verwevenheid en wederzijdse invloed van deze factoren met de verbeelding over de Ander die deze relaties problematiseren. Om inzicht te krijgen in verhoudingen, machtsconstructies, racistische en seksuele stereotypes en hegemonische denkbeelden zijn het juist deze beelden, gevoelens en verhalen van zowel toeristen als lokale inwoners over zichzelf en de Ander die ge(re)construeerde ongelijkheid aantonen en deze relaties problematisch maken.

De vraag die central staat is dan ook de volgende: *'Wat is de relatie tussen de verbeelding van vrouwelijke toeristen die seksuele relaties aangaan met lokale mannen in Gambia [als *sexscape* en *ethnosexual frontier*] en de (re)constructie en conceptualisering van deze relaties?'* De conceptualisering en verbeelding binnen deze relaties van westerse vrouwen wordt verbonden met een analyse van dit fenomeen in Gambia als internationale *sexscape* en *ethnosexual frontier*, waarbij deze gecompliceerde relaties, ondanks gesitueerd in Gambia, een breder inzicht geven in hedendaagse, mondiale vraagstukken.

1.3 Context en methoden

Context

De onderzoekspopulatie binnen mijn onderzoek bestaat uit westerse, vrouwelijke toeristen die zich binnen (seksuele) relaties of huwelijken met lokale, West-Afrikaanse mannen bevinden of bevonden. Naarmate mijn onderzoek vorderde, merkte ik hoe belangrijk het dialectische proces was binnen Gambia als *sexscape* voor mijn onderzoek. Ik heb daarom besloten een aantal lokale mannen in mijn onderzoek te betrekken om een breder inzicht te krijgen in de wederzijdse beïnvloeding en beeldvorming binnen deze relaties. De meeste vrouwen die ik heb gesproken zijn afkomstig uit Engeland of Nederland. Hun leeftijden variëren van 50 tot 74 jaar⁷. De relaties waarover ik spreek in mijn onderzoek zijn bijna allemaal relaties met een flink leeftijdsverschil, omdat dit simpelweg het meeste voorkomt. Het overgrote deel van mijn informanten komt al

⁷ Een introductie van mijn informanten is te vinden in Bijlage 1.

meerdere jaren achtereen in Gambia, waar zij vaak een eigen '*compound*'⁸ bezitten. Door het dynamische veld waarin mijn onderzoek plaatsvond, heb ik veel van hen niet de gehele periode van mijn veldwerk kunnen volgen. In totaal heb ik regelmatig contact gehad met negen vrouwen en met zes andere heb ik iets onregelmatiger over hun relatie gesproken.

Onderzoek naar de relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen is voornamelijk uitgevoerd binnen het Caribisch gebied. Analyses en conceptualisering van deze relaties worden dan ook vanuit deze context op een hoger niveau getild om ze te kunnen duiden. Het concept *romance tourism* is gebaseerd op voornamelijk onderzoek binnen het Caribisch gebied, waar een bepaald discours overheersend wordt binnen de analyse van deze relaties. Relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen in andere delen van de wereld ontvangen dan ook opvallend minder aandacht. Bij het vooronderzoek was weinig literatuur te vinden over dit fenomeen in Gambia, waar een onderzoek vanuit een *emic perspective* van westerse vrouwen zelfs onvindbaar is. De context in Gambia wijkt af van een groot deel van de voorheen geanalyseerde relaties, waar polygamie en vrouwenbesnijdenis in het land doorspelen in de beelden rondom een *ethnosexual frontier*. Waar juist seksuele begeerlijkheid en potentie vaak als argumenten worden gebruikt om lokale mannen als de erotische Ander te verbeelden, zorgen deze culturele tradities binnen Gambia eerder voor teleurstelling en afgunst onder westerse vrouwen. Dit zowel op het gebied van seks als liefde, waar dit onderzoek een interessante kijk geeft op voorheen benoemde concepten en analyses.

Tevens kenmerken de relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen zich door de stratificerende factoren mobiliteit, sociaaleconomische status en nationaliteit, die zich manoeuvreren in de verbeelding van de Ander. Toerisme is in Gambia de grootste industrie, waar Nyanzi et al (2005: 559) het toeristische gebied aan de kust dan ook een "*juxtaposition of paradoxes*" noemen. Prachtige stranden met rijen ligbedden, waarachter moderne hotels en dure restaurants uit de grond lijken te schieten steken af tegen de overbevolkte buurten, kinderarbeid en zichtbare armoede. Gambia is dan ook een van de armste landen van Afrika (Mitchell & Faal, 2007), waar de informele toeristensector vaak

⁸ Een *compound* is een verzameling onderkomens op een soort woonerf. Vaak wonen families bij elkaar binnen een *compound*, wat uit verschillende huizen bestaat, vaak rondom een centraal punt. Veel westerse toeristen die Gambia vaker bezoeken, besluiten een huis binnen een *compound* te kopen of te huren, wat vaak een stuk goedkoper is dan een hotel of appartement.

als een uitweg wordt beschouwd voor de onderste laag van de bevolking (Sanchez Taylor, 2006). Toeristen komen voornamelijk uit het Verenigd Koninkrijk, waar Gambia tot 1965 toe behoorde als kolonie.

Gambia wordt voornamelijk gepromoot als "Afrika dichtbij", ofwel een ideale combinatie van een vakantie zonder stress, maar toch nog kunnen genieten van een stukje "puur Afrika". Het wordt gepresenteerd als een land waar de vissen in de zee je haast nog een glimlach schenken. Op veel trekpleisters wordt dan ook ingespeeld op toeristen door hen te laten ervaren alsof ze op de plek zijn waar stress overbodig is en lachende mensen altijd voor je klaarstaan. Relaxe reggae klinkt uit bijna elk café en "*no worries*" en "*your happiness is my pleasure*" krijg je minstens een paar keer per dag te horen. Het land wordt ook zodanig gepresenteerd in vele reisadvertenties.

'Vakantie Gambia - Een land waar een glimlach puur natuur is!' Corendon⁹

"Tover een glimlach op uw gezicht in het kleinste staattie op het Afrikaanse vasteland! Gambia heet niet voor niets The Smiling Coast: het heeft naast heerlijke stranden aan de Atlantische Kust en de prachtige Gambia-rivier met een enorme vogelpopulatie, ook ongekend vriendelijke inwoners. Gambia is bovendien één van de veiligste landen om de Afrikaanse cultuur te leren kennen!" D-reizen¹⁰

Toen ik op het strand liep, viel mij op hoe opvallend veel toeristen te zien waren die een verse fruitsap aan het drinken waren, in de zee aan het dobberen waren of knabbelden op een versgevangen vis. Later kwam ik erachter dat de meeste Gambianen door militairen van het strand geweerd worden, omdat toeristen meerdere keren hadden geklaagd over het aantal "goedkope producten" dat zij aangeboden kregen, terwijl ze aan het relaxen waren op het strand. Gambia is sterk gefocust op de belangen van toeristen, doordat het in grote mate afhankelijk is van de inkomsten uit de toeristensector. Veel van mijn informanten geven aan te leven in een paradijs, waar alles kan en mag. Het verblijf in Gambia is een ontsnapping aan de drukte, "het normale" en routine. Het idee van een lachende bevolking en een mooie, maar primitieve bestemming leidt al snel tot het

⁹ <http://www.corendon.nl/vakanties/gambia>. Geraadpleegd: 28-07-2014

¹⁰ <http://www.d-reizen.nl/zonvakantie/gambia/> Geraadpleegd op: 28-07-2014

ervaren van een bepaalde superioriteit binnen de verbeelding van toeristen. De vraag is alleen of de glimlach van de Ander wel echt zo puur natuur is.

Methoden

Antropologisch onderzoek wordt vaak in verband gebracht met *being there* en *hanging around* om vanuit een *insiders view* onderzoek te kunnen doen (Ingold, 2013: 2). Juist bij een onderzoek als dit is antropologisch onderzoek noodzakelijk om echt te kunnen begrijpen wat zich afspeelt. Door dynamische relaties en vooral emoties en gedrag is het van belang er te zijn, te leven en mee te leven met informanten en samen met hen het onderzoek te doen (Ingold, 2013). Dit heeft geleid tot een betere beschouwing van de beleving en ervaringen van mijn informanten. Van binnenuit kreeg ik hierdoor inzicht in de relaties die zich afspeelden, de onderlinge dynamiek tussen vrouwen en lokale mannen, maar ook de verhoudingen tussen vrouwen onderling. Tevens kon ik door *being there* en intensief met mijn informanten op te trekken inzicht krijgen in de betekenis die vrouwen aan de relaties gaven en de manier waarop zij zichzelf, hun partner en de relatie tussen hen beschreven. Ik heb mijn onderzoek naar mijn informanten toe gepresenteerd als een naar "*the relationships between European women and West-African men*" in plaats van sekstoerisme of *romance tourism*, doordat hier al een bepaald vooroordeel in verscholen zit. In plaats van concepten als sekstoerisme *a priori* aan te nemen als universalialia (Tsing, 2000), heb ik tijdens het analyseren van mijn data deze juist kritisch bekeken vanuit de betekenis die mijn informanten mij gegeven hebben.

Naast de betekenis die zij geven aan de begrippen geeft antropologisch veldwerk ook de mogelijkheid informanten en hun gedragingen binnen de context waarin het onderzoek plaatsvindt te observeren. Participerende observatie speelde dan ook een grote rol binnen mijn onderzoek, tevens om *rapport* op te bouwen. Ik ging mee naar de pubquiz, ging met stelletjes uit eten, hing dagen op het strand en danste tijdens de live muziekavonden. Langzamerhand leerde ik steeds meer vrouwen kennen en werd ik zelf ook steeds vaker herkend als dat meisje die onderzoek doet naar *mixed relationships*. Naast participerende observatie heb ik voornamelijk gebruik gemaakt van informele gesprekken op verschillende locaties en open interviews. Ik heb hierbij nooit zichtbaar een vragen- of topiclijst gebruikt, omdat ik het belangrijk en interessant vond om mijn informanten

zoveel mogelijk het gesprek te laten sturen.

Een belangrijk aspect die in mijn onderzoeksvoorstel werd beschreven voor ik wegging, is *informed consent*. Echter, doordat het onderwerp erg persoonlijk en gevoelig kan liggen, was ik bang dat het een bepaalde afstand zou creëren tussen mij en mijn informanten. In het veld ben ik erachter gekomen dat juist door meteen eerlijk en open te zijn over mijn onderzoek mensen (na een tijd) zelf naar mij toe kwamen uit nieuwsgierigheid of graag met mij wilden praten. Niet iedereen reageerde positief op mijn onderzoek, maar dit maakte voor mij wel meteen duidelijk wie ik wel en niet kon benaderen. Ik vond het zelf ook belangrijk om duidelijk te maken wat ik kwam doen, zodat mijn informanten wisten dat de dingen die ik zag en hoorde ook voor mijn onderzoek gebruikt worden. Juist door mijn openheid over het onderzoek waren er ook vrouwen die vriendelijk bedankten, maar later in mijn veldwerkperiode toch aangaven dat ook zij hun verhaal graag aan mij kwijt wilden.

"Emotions not only reveal something about the ethnographer, but are themselves an important source of knowledge about the field" (Krause-Jansen, 2012: 137). Mijn veldwerkperiode was een emotionele *rollercoaster*, waarin het soms lastig was om niet mee te gaan in verhalen die ik hoorde of gebeurtenissen die plaatsvonden. Ik heb van heel dichtbij meegemaakt hoe relaties zich kunnen uiten en veranderen door bepaalde gebeurtenissen, waardoor het belangrijk voor mij is geweest hier met anderen over te spreken en de grens tussen mijn rol als onderzoeker en als vriend duidelijk te maken. Daarnaast ben ik er als antropoloog om het verhaal van mijn informanten te laten zien en dit kan niet wanneer mijn eigen emoties de boventoon voeren. Hierdoor heb ik veel gereflecteerd op mijn eigen emoties en ervaringen en hier ook juist met mijn informanten over gesproken, zodat ook hun reacties hierop inspirerende en bruikbare data hebben opgeleverd en ik weet hoe deze op een positieve manier kunnen bijdragen aan een dieper inzicht in het veld. Mijn eigen antropologische *insiders view* heeft hierdoor bijgedragen aan *"the process of enriching and dynamizing the fieldwork material itself"* (Turner, 1996: 862).

Informanten binnen deze thesis zijn geanonimiseerd, waar vertrouwelijke informatie hierdoor niet traceerbaar is. Uiteraard respecteer ik de keuze van mijn informanten anoniem te willen blijven, waardoor gebruik wordt gemaakt van pseudoniemen. Mijn

informanten worden tevens niet aangeduid als sekstoeristen, waar dit concept een bepaald beeld creëert, wat niet aansluit bij het argument van deze thesis. Dit zal geconcretiseerd worden in mijn scriptie, waar duidelijk wordt waarom er niet voor bepaalde concepten is gekozen.

1.4 Opbouw

Het betoog wat ik in de volgende hoofdstukken zal voeren is opgebouwd uit drie delen. In het volgende hoofdstuk ga ik in op de verbeelding van westerse vrouwen omtrent 'ras', seksualiteit en gender. Deze verbeelding ontstaat door processen rondom een *ethnosexual frontier* en geeft inzicht in de (re)constructie van het (zelf)beeld van vrouwelijke toeristen, lokale mannen, seks en liefde. In het derde hoofdstuk ga ik in hoe deze beelden rondom een *ethnosexual frontier*, met nadruk op gender, doorspelen in het theoretisch debat van deze relaties. Ik beschrijf hoe zowel gender als geld als uitgangspunten voor machtsconstructies binnen deze relaties worden beschouwd en hoe eurocentrisme hierbinnen een rol speelt. In het laatste hoofdstuk richt ik mij specifiek op de beelden die in hoofdstuk twee en drie voorbij komen. Ik zal duidelijk maken hoe deze beelden, die ontstaan uit een wederzijdse beïnvloeding, binnen Gambia als *sexscape* bijdragen aan macht, geld en seks als onderhandelingsstrategieën en toekomstmogelijkheden en inzicht geven in de (on)gelijkheid binnen deze relaties. Ik sluit mijn scriptie af met een conclusie, waarin beargumenteerd wordt hoe het afstappen van een binaire denkwijze omtrent de problematisering van deze zowel letterlijke als figuurlijke grensoverschrijdende relaties tussen westerse vrouwen en West-Afrikaanse mannen leidt tot een dieper en vollediger inzicht. Een dieper inzicht in zowel de kracht en ongelijkheid rondom verbeelding in deze complexe relaties als in wetenschappelijke literatuur staan hier centraal.

H2. De zichtbare onzichtbaren: etniciteit, seksualiteit en gender

Aan de kuststrook in Gambia zijn voornamelijk in het hoogseizoen ontmoetingen tussen Europese vrouwen en West-Afrikaanse mannen aan de orde van de dag. De ontmoetingen tussen deze "groepen" zijn gekenmerkt door verschil. Zowel huidskleur, taal, religie en cultuur als nationaliteit en geografische regio lopen uiteen. Nagel (2003) benoemt deze verschillen tussen individuen en groepen etniciteit. Eriksen (2002) definieert etniciteit als een aspect binnen een sociale relatie tussen twee individuen die zichzelf als cultureel verschillend van elkaar beschouwen. Echter, deze verschillen moeten niet beschouwd worden als natuurlijk of tijdloos, maar worden juist geconstrueerd binnen een bepaalde context waarin zij sociale betekenis krijgen.

Naast de beschouwing van etniciteit als een sociaal onderhandeld feit is etniciteit ook situationeel. Wanneer mensen zich bewegen door de sociale wereld heen, verandert de betekenis van zijn of haar etniciteit. Door dit situationele, onderhandelde en geconstrueerde karakter hangt de betekenis die gegeven wordt aan de etniciteit van zowel Europese vrouwen als lokale mannen in Gambia af van de context en de subjectieve positie waarin beide groepen zich bevinden en elkaar categoriseren en beoordelen (Nagel, 2003). Deze relaties, gevormd langs etnische grenzen, tonen raciale, etnische en nationale verschillen, die zichtbaar zijn door het internationale karakter die betekenisgeving van etniciteit beïnvloeden (Nagel, 2003: 206). Binnen dit hoofdstuk wordt duidelijk hoe mentaal verbeelde werelden van vrouwelijke toeristen inzicht geven in de (re)constructie van de exotische Ander, waar etniciteit, 'ras', gender en seksualiteit elkaar ontmoeten. De exotische Ander wordt hierbij een erotische Ander, waar verlangens of afkeer geconstrueerd worden.

2.1 Grenzen en verlangens

Etnische grenzen zijn ook seksuele grenzen, die gezien kunnen worden als erotische kruispunten waar intimiteit tussen individuen over etnische, nationale of raciale grenzen plaatsvindt (Nagel, 2000: 113). Op deze *ethnosexual frontiers* vinden processen van seksualisering van etniciteit en *ethnicizing* van seksualiteit plaats, waar toegeschreven en verbeelde vooroordelen over een bepaalde etnische of raciale groep ontstaan. Nagel

(2003:8) beschrijft seksualiteit als volgt: "*By sexuality I refer to "men" and "women" as socially, mainly genitally defined individuals with culturally defined appropriate sexual tastes, partners and activities*". Waar toegeschreven en verbeelde vooroordelen en beelden over een etnische groep worden doorgetrokken naar de seksualiteit van de Ander, kan dit leiden tot een transformatie naar de erotische en exotische Ander. Vrouwelijke sekstoeristen kijken op deze manier door een geracialiseerde en geseksualiseerde lens naar lokale mannen: *exotic Others* (Nagel, 2003: 207).

Echter, waar zowel de verbeelding van vrouwelijke toeristen voortkomt uit bepaalde ideeën over seksualiteit en etniciteit, zijn deze ook *gendered*. Gender wordt gedefinieerd als cultureel gedefinieerde seksuele identiteiten, waar bepaalde verwachtingen rondom "man zijn" en "vrouw zijn" worden geconstrueerd (Nagel, 2003). Gender, seksualiteit en etniciteit zijn sociaal geconstrueerd, waar zij niet als statisch of natuurlijk gezien kunnen worden. Het *gendered* en geseksualiseerde lichaam is volgens Nagel (2003: 51) dan ook een plek waar de sociale constructie van mannen en vrouwen, masculiniteit en femininiteit en mannelijke en vrouwelijke seksualiteit plaatsvindt. De sociale betekenis en verbeelding die rondom deze begrippen worden geconstrueerd, geven inzicht hoe zij invloed hebben op de relaties tussen vrouwelijke sekstoeristen en lokale mannen.

De beelden die hier uit voort komen geven de blik weer die westerse vrouwen op zichzelf hebben en op lokale mannen waar zij een relatie mee aangaan. Vaak wordt er door mijn informanten gesproken over West-Afrikaanse mannen als knap, lang, masculine, hyperseksueel en vooral de zachte, donkere huid die de spieren benadrukt was favoriet. De focus op 'ras' bij het beschrijven van hun partner, wat volgens Nagel (2003) een integraal onderdeel van de conceptualisering van etniciteit is, wordt vaak verbonden aan bepaalde karakteristieken van de Ander, die hierdoor ondanks de afwezigheid van een objectief bestaan wel een sociologisch belang binnen het onderzoek hebben¹¹. Het toont een simplificatie en generalisatie van West-Afrikaanse mannen, waar een constructie vanuit de verbeelding van mijn informanten leidt tot een stereotype "donkere man" in Gambia.

¹¹ Ofwel, de erkenning van bepaalde 'rassen' wordt zeker niet ondersteund in deze scriptie, maar vaak worden door mijn informanten bepaalde karakteristieken en kenmerken van hun partner inherent gezien aan een donkere huidskleur. Het concept 'ras' wordt binnen deze scriptie dan ook gezien als een sociaal construct en niet als een biologisch gegeven.

2.2 De mannelijke Ander

Karlijn nam een slok van haar witte wijn en keek me aan: "*Naja, het was wel spannend in het begin, want zo een had ik dus nog nooit gehad*". Ik vroeg wat ze precies bedoelde met "zo een". "*Een zwarte*". Sinds augustus was ze getrouwd met Lamin, een zeventien jaar jongere Gambiaan die ze begin vorig jaar had ontmoet, toen ze met haar Nederlandse vriend op vakantie was in Gambia. "*Het klopt wat ze zeggen hoor, ze zijn echt wel groter! Ik had er nog nooit een gezien, maar ja, je ziet het in de zwembroek al wel hè? Oh nee, ik had er ook een in Jamaica gezien, die was ook groot! En ze hadden hier condoms besteld uit China, nou, allemaal te klein!*".

Volgens Sanchez Taylor & O'Connell Davidson (1999) zitten vrouwelijke sekstoeristen in een gelaagd en genuanceerd web van racisme, waar de donkere man een dierlijke seksualiteit zou representeren, wat zowel afstoot als aantrekt. Vaak wordt er in gesprekken, zoals met Karlijn, gefocust op het lichaam en genitaliën van donkere mannen. Echter, volgens Anna en Bea zijn het vooral mannen zelf die een "*obsession with their genitals*" hebben. Deze zijn volgens lokale mannen zelf beter, fijner en sterker dan die van blanke mannen. "*Well, I measured it, but it was the same. They think white women want black men, because they are better in sex. You know once you go black, you never go back? Well, I don't know. What about you?*". Lachend keek Bea op: "*I don't look at white men, I must admit*". Donkere mannen hebben volgens haar simpelweg "*a different thing*". Toen ik vroeg wat ze hiermee bedoelde, bleek ook dit te gaan over zowel uiterlijke en seksuele kenmerken. Ik besloot te vragen of de aantrekkingskracht ook iets met de persoonlijkheid van lokale mannen te maken heeft. "*Oh, they have a personality?*", grapte Anna en beiden barstten in lachen uit.

Het benadrukken van de huidskleur en uiterlijke vertoon blijft ook onder mannen zelf niet onopgemerkt. Rijen halfnaakte mannen die over het strand aan het joggen zijn of in groepjes met ontbloot bovenlijf zich opdrukken, kenmerken het strandbeeld. Terwijl ik zelf met mijn blote voeten langs de zee liep en het geroep van sapverkopers probeerde te negeren, kwamen er twee mannen op mij afgelopen. Een van hen vroeg ik of ik met zijn Engelse vrouw gesproken had over mijn onderzoek. Ik beaamde dit, waarop zijn vriend een vragenvuur startte. Waarom ik dit onderzoek deed, waarom ik vroeg naar hun huwelijk en dat het prima was dat westerse vrouwen en West-Afrikaanse mannen relaties

hadden, doordat beiden profijt hebben. Mannen een betere toekomst, vrouwen een jongere man. Toen ik de mening over deze relaties aan de partner van de Engelse vrouw vroeg, kreeg ik wel een heel opmerkelijk antwoord: "*Well, they just like good dicks and you can find them here. All the white men don't have it. The men can go to Europe and the women have a young man with a nice dick*". Ik vroeg of hij dacht dat dat het enige was waarom deze relaties bestaan. Hij grijnste en zei: "*Well, you're beautiful now, but if you're fifty, you also come back for a good dick here, so we see you then*".

Het ontstaan van een erotische wens gebaseerd op een seksuele stereotype over zwarte mannelijkheid draagt dan ook bij aan de aantrekkingskracht van lokale mannen. Na bovenstaande ontmoeting op het strand realiseerde ik me dan ook of het benadrukken van hun lichaam en genitaliën een obsessie is van lokale mannen zelf of een strategische manier om in te spelen op de stereotype beelden van westerse vrouwen. De constructie van verschil die vrouwen maken tussen zichzelf, blanke mannen en de Ander maakt het namelijk mogelijk voor lokale mannen om hun lichaam te vermarkten en voor toeristen om verschillende vormen van *embodied racisms* aan te schaffen. Weaver (2011: 2) beschrijft *embodied racism* als een vorm van racisme over geracialiseerde kenmerken van het lichaam van de Ander, waar het een modern, ordeningsprincipe ondersteunt doordrenkt met de erfenis van onderzoek naar 'ras' in de koloniale tijd. Het onderscheidt zich van biologisch racisme, doordat de focus op geracialiseerde kenmerken van het lichaam niet gebaseerd is op een classificatiesysteem om mensen op te delen aan de hand van raciale, uiterlijke verschillen, maar het een dichotomie creëert tussen de verbeelding van het eigen lichaam en het lichaam van de Ander. Volgens Weaver (2011: 9) construeert *embodied racism* een dichotomie tussen het eigen geciviliseerde lichaam en het ongeciviliseerde lichaam van de Ander, waar bepaalde stereotypes creëert aan de hand van uiterlijke kenmerken.

"*Well, look at him. Look at his arms coming out of his shirt. It's just natural. You won't see that in England*". Anna stootte me aan en wees naar een van de *lifeguards* die met een strak shirt de zwemmende toeristen in de gaten aan het houden was. Vlak achter hem liepen twee Engelse mannen langs van Anna's leeftijd. Ze droegen een kleine zwembroek waar een zongebruinde buik bovuut stak en hun lichtgrijze haar reflecteerde in de zon. Ze ving mijn blik op en lachte: "*You see what I mean? I'm not interested in*

English men. They're ugly and fat".

Anna is niet de enige die vaak een vergelijking maakte tussen het lichaam van donkere mannen en dat van blanken. Opvallend is dat blanke mannen vaak niet alleen dik en lelijk worden genoemd, maar aan deze uiterlijke kenmerken verbonden wordt dat zij ook lui en saai zijn. Donkere mannen daarentegen zijn sterk en gespierd, waar zij door mijn informanten worden beschreven als avontuurlijk, fit en hyperseksueel. Ondanks dat veel van mijn informanten spraken over cultuurverschil en religie als betekenisvolle verschillen binnen de relatie, bleek de huidskleur en het lichaam van lokale mannen meer dan eens verbonden te worden met een bepaalde mannelijkheid en potentie. Vrouwen spraken zich dan ook vaak uit over deze voor hen mannelijke aspecten: "*A lot of guys here are attractive. I like a man with muscles, I like a man to be manly*" (Jackie) en "*African men are manly. They don't talk about their feelings, they rather exercise*" (Anna). Het donkere, gespierde lichaam zou een bepaalde mannelijkheid belichamen, waar deze mannelijkheid verbonden aan 'ras' de schijn van natuurlijkheid opwekt in plaats van gezien te worden als een onderhandelde sociale constructie. Opvallend is dan ook de vorm waarin mijn informanten spreken over huidige of vorige partners: "*They're all the same. They get under your skin*" (Anna). In plaats over een individu te spreken, wordt er vaak gepraat over "*them*" of "*they*". Zowel (seksueel) gedrag, karakter en bezigheden zijn volgens veel vrouwen bijna allemaal hetzelfde. Waar er niet gesproken wordt over West-Afrikaanse mannen, maar over de West-Afrikaanse man als een stereotype, ontstaan uit de verbeelding van mijn informanten.

2.3 De exotische Ander: toch niet zo erotisch?

Echter, ondanks de benadrukking van het donkere, gespierde lichaam als masculiene en aantrekkelijk, worden over het algemeen het seksuele gedrag en voorkeuren van mannen beschreven als veeleisend, onervaren en egoïstisch. Veel van mijn informanten kwamen al langere tijd in Gambia en hadden al een of meerdere relaties gehad met lokale mannen. Seksuele fantasieën zijn hierdoor veranderd door de praktijken die zij ervaren hebben. In veel literatuur wordt juist geschreven over de fantasieën over de erotische Ander die toeristen achterna reizen om werkelijkheid te laten worden, maar vaak wordt er niet gesproken over een inferieure houding tegenover de seksualiteit van de Ander binnen de

relatie. Veel onderzoek naar seksuele relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen is uitgevoerd binnen het Caribische gebied, waar bepaalde culturele tradities als vrouwenbesnijdenis geen rol spelen. Verklaringen in het "falen" van het bevredigen van westerse vrouwen op seksueel gebied worden door hen dan ook gezocht in het bestaan van vrouwenbesnijdenis binnen het hegemonisch, goedgekeurde beeld van seksualiteit. Mannen weten niet om te gaan met onbesneden vrouwen, waar deze culturele traditie tevens zorgt voor een overheersende masculiene macht van mannen in veel relaties: seks is voor het plezier van mannen.

Door eigen seksuele beelden, normen en waarden van westerse vrouwen worden deze van Gambiaanse mannen beschouwd als anders, en zelfs inferieur van hun eigen, "normale" manier van seksueel gedrag. De Ander, ondanks exotisch ingebeeld, wordt door mijn informanten uiteindelijk beschouwd als oversekst en "hyperseksueel" in vergelijking met hun eigen gewenste seksualiteit. Volgens Sarah zorgt vrouwenbesnijdenis voor de onervarenheid van lokale mannen, die slechts over "de witte seksualiteit" leren door het bestuderen van porno-dvd's om deze praktijken vervolgens toe te passen op *toubabs*¹². Lokale mannen weten niet wat echte seks is, ze doen niet aan voorspel of zoenen en westerse vrouwen moeten ze alles leren. Volgens een van mijn informanten doen "*rastaboy*s"¹³ het beter, omdat zij al meerdere relaties met westerse vrouwen hebben gehad. Kenmerkend voor een *ethnosexual frontier* wordt hun eigen seksueel gedrag als norm tegenover dat van donkere mannen gezet, waar seksuele stereotypes gebaseerd op huidskleur ontstaan. De manier waarop mijn informanten een zogenaamde "donkere" en "blanke" seksualiteit beschrijven, laat een hegemonisch ordeningsprincipe van seksualiteit opgedeeld naar 'ras' zien, waar haast de onderliggende gedachte naar voren komt dat er maar een juiste universele seksualiteit zou bestaan, die Gambiaanse mannen alleen nog even moeten leren van westerse vrouwen.

Ineens wees Solomon met zijn vinger in de verte. Ik kon niet goed zien waar hij precies naar wees, omdat ik mijn lenzen niet in had. "*Look! Look at them*". Niet erg subtiel pakte hij mijn schouders en begon met zijn vinger opnieuw voor ons te wijzen. Het was een drukke dag op het strand, waar naast voetballende kinderen en sapverkopers,

¹² Westerse vrouwen worden in Gambia *toubabs* genoemd.

¹³ Veel lokale mannen die een relatie aangaan met westerse vrouwen hebben rasta haren, waar zij dan ook "*rastaboy*s" worden genoemd.

voornamelijk toeristen op het witte zand genoten van massages, pedicures en versgeperste sappen. Een oudere vrouw met grijze krullen en een badpak met de bekende reggae kleuren kwam aanlopen. Haar benen vertoonde witte plekken, waar de zon niet vaak scheen en ze liep langzaam, doordat een van haar enkels pijn leek te doen. Naast haar liep een jonge donkere man. Zijn dreads had hij naar achter gebonden in een knoop en zijn spieren werden benadrukt door een strak hemd. Hij hield haar hand vast, maar toen hij de blikken van mij en Solomon zag, trok hij z'n hand voorzichtig los. "*Look at them*", herhaalde Solomon, "*it's not love. They just need each other*". Ik vroeg hem wat hij daarmee bedoelde. "*Well, maybe she is divorced and she is here for a young guy, 'cause she has nobody home that loves her right?*". "*And what about him?*", vroeg ik, terwijl ik zag dat de vrouw ons een boze blik toewierp. "*We all know what he wants. A one way ticket to Europe*". Ik wist niet zo goed wat ik moest antwoorden. Hij keek me aan en zei: "*And you? Would you go to the Gambia if you are old to find a small boy here?*".

Ondanks de erotisering van donkere, mannelijke lichamen wordt de seksualiteit van lokale mannen vaak (na het ervaren) als inferieur beschouwd aan die van blanke mannen. De ontmoetingen en relaties tussen hen zien als sekstoerisme en een erotische wens ontstaande uit aanwezige seksuele stereotypen over lokale mannen schiet als concept tekort, juist door de vaak negatieve uitingen van westerse vrouwen over de seksualiteit van lokale mannen. Echter, op zoek naar *romance* was het ook niet. Veel vrouwen geven aan dat Gambiaanse mannen niet eens wisten wat romantische liefde is, want "*men are not capable of loving the same way as in Europe*" (Karen). Mannen denken volgens mijn informanten niet na over romantiek en liefde, maar over hoe ze hun leven beter kunnen maken. Het idee dat vrouwen toevallig in een relatie terechtkomen op vakantie is niet altijd het geval, maar wanneer het wel zo is, blijven zij ook na het eindigen van een eerste relatie vaak terugkomen naar Gambia. Wat drijft deze vrouwen dan keer op keer in de armen van een jongere *lover*?

2.4 Leeftijd en begeerlijkheid

Terwijl ik de laatste woorden van Karen aan het opschrijven was in mijn notitieblok, kwam ze weer haar kleine terras op lopen met twee kopjes thee en een schaalje met biscuits. Ze wreef de stof van haar lange, Afrikaanse jurk glad en ging weer op een van de

witte tuinstoelen zitten. Haastig begon ze met haar vingers door haar korte grijze haar te kammen, terwijl ze tegelijkertijd een van haar katten probeerde te lokken met een stukje biscuit. "*You know what it is? In England I'm grey and anonymous. I'm too old and not longer in the market. And here in Gambia you get a false feeling you can have anyone you want. It is the complete opposite*". Ze knipte met haar vingers en lachte, "*that's all you need to do*".

Volgens Nagel (2003) is er niet zoiets als een universeel beeld over de juiste seksualiteit, maar ook kan er niet gesproken worden over een universeel goedgekeurd mannelijk of vrouwelijk lichaam. Nagel (2003:8) spreekt dan ook over het bestaan van een dominante of hegemonische seksualiteit die voorschrijft wat maatschappelijk goedgekeurde mannelijke en vrouwelijke geseksualiseerde lichamen zijn (dik of dun, zwart of wit), goedgekeurde vormen van seksuele verlangens voor goedgekeurde aantallen en soorten seksuele partners (zoals een partner met hetzelfde 'ras') en goedgekeurde soorten seksuele activiteiten op aangewezen plaatsen en tijden.

Uit het verhaal van Karen blijkt dat zij zich binnen haar eigen samenleving onzichtbaar en anoniem voelt. Meerdere vrouwen hebben het gevoel dat ze in hun eigen land onzichtbaar zijn. Ze menen binnen hun eigen samenleving niet te voldoen aan het maatschappelijk goedgekeurde seksuele lichaam wat voortkomt uit de hegemonische seksualiteit. Jonge, mooie en slanke vrouwen zijn de norm. Wanneer ik aan de vrouwen zelf vroeg wie er relaties aangaan met lokale mannen was het opvallend dat ze vaak een negatieve lading aan de beschrijving gaven. Vrouwen waar niemand naar zou kijken in hun eigen land, vrouwen die nooit aan de beurt komen en ongelukkige vrouwen met een saai leven in hun eigen land. Vrouwen boven de vijftig konden alleen nog lelijke en oude, dikke mannen kunnen krijgen, waar ze niet naar op zoek waren. Het afwijken van de norm die mijn informanten beschrijven, leidt tot een bepaalde onzekerheid en negatief zelfbeeld in hun eigen land. "*The UK man is very different. They hate being seen with an overweight woman, notice if your breath smells and expect a high attendance to the home, the food, your appearance*" (Sarah). Deze veranderende leeftijds- en wensenpatronen rondom het zoeken naar een partner worden beïnvloed door het ervaren dat het "ergens ver weg" ook anders kan. Mannen in Gambia gedragen zich volgens Sarah tegenovergesteld, waar zij juist van alles genieten. Haar geur, kleren, lach en op fysieke

imperfecties wordt geen commentaar geleverd. Het leven of het zijn in Gambia haalt het gevoel van onzichtbaarheid volgens haar dan ook deels weg, want "*if you live in England and you're past fifty, you're almost invisible. If you're here on your own and you're single, you're not invisible*". Mannen in Gambia zien vrouwen nog staan. Complimenten en sweet talk op straat bevestigen dit denkbeeld: "*They treat you as a woman, instead of walking past by you*". Het zichtbaar laten voelen door complimenten, "*sweet talk*" (Philips, 1999) en het benaderen van vrouwen als goddelijke wezens dragen bij aan een gevoel wat deze vrouwen in Engeland niet meer ervaren.

Het naar eigen zeggen maatschappelijk afgekeurde vrouwelijke lichaam wat deze vrouwen hebben in Engeland leidt in combinatie met de mobiliteit die deze vrouwen tot beschikking hebben tot een zoektocht naar aandacht en erkenning elders. Volgens Seabrook (1996 in Garrick, 2005: 498) wordt het idee dat het afreizen naar een Derde Wereld land een individu meer macht en seksuele toegang tot lokale mannen en vrouwen geeft, aangewakkerd door diepliggende racistische denkbeelden. Uit de literatuur over sekstoerisme blijkt dat racisme als een instrument voor westerse mannen wordt ingezet om schuldgevoelens over betrokkenheid bij commerciële seks met vrouwen uit economische minder fortuinlijke landen te sussen (Garrick, 2005: 499). Dit beïnvloedt niet alleen de manier waarop de populatie wordt ingebeeld, maar ook het land zelf en de manier waarop een toerist zich gedraagt tijdens een vakantieperiode (Pritchard & Morgen, 2000: 886). Het verbeelden van de Ander als exotisch en primitief vanuit een vaak racistisch denkbeeld leidt tot het rechtvaardigen van relaties waar ongelijkheid geconstrueerd wordt door verschil. Tijdens een dagje strand met Nora werd duidelijk hoe zij het leeftijdsverschil tussen westerse vrouwen en lokale mannen probeerde te rechtvaardigen vanuit dit motief.

Terwijl twee jonge Gambiaanse mannen bezig waren onze handdoeken op de strandbedden recht te leggen en verse sap te persen, vroeg ik Nora of zij dacht dat Afrikaanse, jonge mannen veel oudere Europese vrouwen echt aantrekkelijk kunnen vinden. Ik wist dat zij sinds drie maanden een relatie had met een Gambiaanse man van vijfendertig, terwijl zij dit jaar zelf zeventig was geworden. Ze boog zich naar de zijkant van haar ligbed en begon in haar tas te rommelen. Vervolgens legde ze een aantal Engelse vrouwentijdschriften op het tafeltje en begon er doorheen te bladeren. "*Everything in here*

tells you what to do, how to look, how to improve yourself, how to be beautiful and attractive. They don't care about it all here. Two decades ago they were still living in the jungle". Het idee dat mannen in Gambia niet geven om deze aspecten, doordat zij nog in de jungle leefden, geeft niet alleen een verbeelding weer over de Ander als primitief en inferieur, maar suggereert tevens een bepaalde natuurlijkheid of tijdloosheid van etnische en seksuele grenzen in Gambia (Nagel, 2003:48). Vrouwen zetten vaak hun eigen westerse ideeën als modern tegenover de primitieve cultuur van Gambia, waar gevoelens van afstand, verschil en superieuriteit ontwikkeld worden.

Deze percepties worden door mijn informanten gebruikt om seksuele relaties met lokale inwoners te rechtvaardigen. Vrouwelijke toeristen binnen mijn onderzoek geven vaak aan dat het lokale mannen niet uitmaakt met wie zij seks hebben: jong of oud, dik of dun. Dit idee gezamenlijk met het gedrag tegenover westerse vrouwen (sweettalk, dansen, benaderen) leidt vaak tot de verbeelding dat lokale mannen daadwerkelijk makkelijk en beschikbaar zijn. Echter, opvallend is dat Karen het idee dat zij er in Gambia nog wel toe doet een "*false feeling*" noemt. Volgens Brennan (2004: 21) zijn het lokale mannen en vrouwen die zichzelf dan ook (re)presenteren als seksueel aantrekkelijk en toegankelijk om toeristen aan te trekken. Zij spelen vaak in op gevoelens en onzekerheden, waar liefde strategisch wordt ingezet. Veel vrouwen zijn zich dan ook bewust van financiële motieven die mannen kunnen hebben, maar de lijn tussen echte gevoelens en geld blijft wazig. Het doen alsof er sprake is van liefde of houden-van, ofwel *performance of love*, is volgens Brennan (2004: 21) een strategische manier om toeristen aan te trekken en de weg naar een betere toekomst te realiseren¹⁴.

2.5 Een gendered ontmoeting

Echter, ondanks het idee dat lokale mannen "*don't care about it all*", komen binnen dit onderzoek juist complexe processen rondom leeftijd, seksualiteit en gender naar voren. *Performance* en *performativity* rondom de intersectionaliteit van etniciteit, seksualiteit en gender van zowel westerse vrouwen als lokale mannen botsen en zorgen voor problemen binnen de relaties. Nagel (2003: 51-54) definieert *performance* als de manieren waarop we onze lichamen versieren en gebruiken om onszelf te presenteren binnen verschillende

¹⁴ De problematisering van *performance of love* als machtsconstructie wordt verder besproken in hoofdstuk vier.

rollen. Ofwel: hoe voeren wij gender op in de manier waarop we ons "vertonen" wanneer wij praten, seks hebben, lopen, lichaamstaal etc. Deze *performances* worden geëvalueerd en verfijnd, gebaseerd op zowel negatieve als positieve feedback die we van onze omgeving ontvangen. *Performativity* doelt op de manieren waarop sociale rollen en definities bevestigd, erkend en herbevestigd worden, geconstrueerd en gereconstrueerd worden. *Performativity* wordt vaak beschouwd als "het normale", waar het vaak zichtbaar wordt als een regel overtreden wordt. Volgens Nagel (2003) schuilt er dan ook een spanning tussen *the performed* en *the performative*, waar deze spanning inzicht geeft in verwachtingen en rollen rondom genderconstructies binnen de relaties tussen westerse vrouwen en lokale mannen.

Het idee dat lokale mannen geen sociale of seksuele wensen hebben, doordat zij twintig jaar geleden nog in "de jungle" woonden, ontkent haast *performativity* binnen de Gambiaanse samenleving. Zoals eerder genoemd, versterkt dit idee raciale aannames, waar westerse toeristen hun deelname binnen deze relaties kunnen rationaliseren als rechtvaardig (Garrick, 2005: 499). Echter, vaak vertonen *performative aspects* binnen Gambia een spanning met deze van westerse vrouwen, wat blijkt uit gesprekken die ik heb gevoerd met zowel Gambiaanse mannen als westerse vrouwen over maatschappelijk goedgekeurde vrouwelijke en mannelijke geseksualiseerde lichamen als goedgekeurde vormen van seksuele verlangens voor goedgekeurde aantallen en soorten seksuele partners. Tijdens een avond uit met een aantal informantten kwam het onderwerp dan ook op leeftijd:

"*We are all recyclable teenagers here, aren't we ladies?*", opperde Chloe en stak haar glas rode wijn in de lucht. Het was acht uur 's avonds en een groep Engelse dames had zich verzameld voor '*Ladies night*' op woensdagavond. Er werd gegeten bij 'Typisch Hollands', compleet met placemats waar molens en tulpen op afgebeeld stonden. Het wemelde van de blanke toeristen in de drukke straat vol restaurants en uitnodigende obers. Sommigen zaten luidkeels bier te drinken met andere blanken, maar de meesten liepen met een jongere, donkere partner een terras op. Verderop op een slechtbelichte hoek stond een lange rij Gambiaanse mannen te wachten op potentiële klanten voor hun taxi's. Ook ik was uitgenodigd voor de '*Ladies night*' en al snel veranderde het gespreksonderwerp van haarverf naar mijn onderzoek. Nora boog zich naar me toe; "*Oh you can interview me,*

I can tell you a good story". Het was niet de eerste keer dat ik dit hoorde, want iedereen scheen hier een goed verhaal te hebben. *'Recycable teenagers'* was ook niet geheel nieuw voor mij. Een van de lijfspreuken in Gambia in het toeristische gebied is dan ook: *"Age is just a number"*. Volgens Rina was het uiteraard onzin dat leeftijd er niet toe doet, maar gebruiken mannen dit vaak als een manier om westerse vrouwen te vleien. *"They even speak about their prophet and how he had an older wife. My response? The prophet wasn't a bumster"¹⁵*.

Vaak blijkt dan ook dat leeftijd een belangrijke factor is, waar de norm is dat de vrouw jonger is dan haar man. Waar de zeventigjarige Caty eerder op de avond uitriep dat ze zich in Gambia af en toe nog achttien voelde, vertelde ze mij diezelfde avond dat haar dertig jaar jongere exman tijdens hun relatie opperde dat hij een tweede vrouw wilde, omdat zij in zijn ogen een incomplete vrouw was. Zij was immers niet meer in staat kinderen te krijgen. Het krijgen van kinderen is een belangrijk statussymbool voor Gambiaanse mannen, wat een oudere vrouw hen niet kan geven. Het aangaan van een relatie met een oudere, westerse vrouw leidt hierdoor vaak tot een bepaald gemis, waar veel Gambiaanse mannen uiteindelijk uit zichzelf of door familiedruk kiezen voor een tweede vrouw. Het zien van een oudere vrouw als een incomplete vrouw, wordt in veel ogen van westerse vrouwen als belachelijk beschouwd. Het huwen van een tweede vrouw om een kinderwens te realiseren, wordt door hen dan ook eerder gezien als een excuus om het gezin te krijgen wat ze wel willen hebben. Caty gaf aan dat haar man er op stond een tweede vrouw te nemen, waar hij wel financiële steun van haar vroeg. *"Crazy. He didn't love me, I was there to provide for his young wife and their children"*.

De duidelijke spanning tussen de *performative* aspecten rondom gender en seksualiteit van lokale mannen en die van westerse vrouwen speelt een grote rol, welke voor beiden uitgedaagd worden binnen deze complexe relatie. Vaak worden de seksualiteit en etniciteit van lokale mannen door westerse vrouwen vanuit hun eigen perspectief negatief verbonden met religie en cultuur in Gambia, waar volgens hen genderpatronen geconstrueerd worden die voor vrouwen zeer nadelig zijn. Een van de belangrijkste voorbeelden is polygamie, die verbonden wordt met een kortzichtige of afwezige kennis van liefde. *"Men weet hier niet wat houden-van is. Als je hier tien*

¹⁵ Lokale mannen in de informele toeristensector worden *bumsters* genoemd, maar vaak verwijst de term naar mannen die zich in een relatie met een westerse vrouw bevinden om financiële redenen.

mannen hebt, is er misschien een die van z'n vrouw houdt. Ze hebben het woord "love" geleerd van de Engelsen, maar ze weten niet wat het inhoudt. Ze hebben geen intelligentie daaromtrent, je ziet het al aan dat belachelijke polygamie" (Margot). Polygamie is, zoals eerder vermeld, legaal in Gambia, waardoor mannen tot vier vrouwen kunnen trouwen. Veel vrouwen die ontdekten dat hun man al getrouwd was of vreemdging, verlieten hem dan ook onmiddellijk.

Reacties op de boosheid van westerse vrouwen uitte zich in "*You don't understand my culture*" of "*What's your big problem about it?*", wat meer frustratie oproept. Echter, westerse vrouwen zitten in ditzelfde proces, waar deze frustraties over het niet begrijpen van hun cultuur alleen maar verder aangewakkerd worden. Polygamie wordt door veel westerse toeristen beschouwd als een bevestiging van de superieure rol van mannen binnen de Gambiaanse samenleving en als een onderdrukking van vrouwen, die slechts beschouwd worden als "sexmachine" om kinderen te baren. Daarentegen, voor lokale mannen is polygamie een *performative aspect* binnen de seksualiteit in Gambia, wat wederzijds onbegrip creëert. Omdat westerse vrouwen monogamie als een belangrijk onderdeel binnen de relaties zien, proberen veel lokale mannen vaak eerder- of latergetrouwde vrouwen buiten zicht te laten. Op deze manier voldoen zij aan dit *performative aspect* binnen hun eigen samenleving, maar vereist dit wel een verandering binnen het *performance aspect* wat hieraan verbonden zit: openlijk een relatie tonen of seks hebben in eenzelfde huis met meerdere vrouwen is niet mogelijk. Verhalen over Gambiaanse vrouwen een paar huizen verderop, het verplicht moeten trouwen met een jongere vrouw in de binnenlanden of het hebben van meerdere westerse vrouwen tegelijkertijd waren meer norm dan uitzondering. Door het afstempelen van polygamie als afkomstig uit een achterlijk geloof of vrouwonvriendelijk, is een vanuit Westers perspectief begrijpelijke, maar etnocentrische kijk op de cultuur van de Ander. Opnieuw wordt hier bevestigd dat veel vrouwen, maar ook wetenschappelijke analyses hun eigen "westerse cultuur" als uitgangspunt binnen de relaties nemen. Westerse vrouwen worden vaak als slachtoffers van vreemdgaande, lokale mannen neergezet, waar enige vorm van cultuurrelativisme ver te zoeken is.

Als derde aspect van seksualiteit beschreef Nagel (2003: 8) goedgekeurde soorten seksuele activiteiten op aangewezen plaatsen en tijden. Volgens veel westerse vrouwen

willen Afrikaanse mannen altijd seks en overal. Karen zei dat het enige verschil wat ze tussen haar en haar man kon bedenken, is dat hij vaker seks wilde dan haar: "*Ze houden het langer vol en ze kunnen ook vaker. Het moet ook echt te allen tijde kunnen. Zelfs als er een kamer vol visite is en je wilt seks, dan ga je gewoon even. Je verdwijnt gewoon dan. En ja, ze zijn groter geschapen*". Dit creëert al snel een beeld van Gambiaanse mannen als hyperseksueel en seksueel dominant: ze kunnen het overal en altijd, maar zonder voorspel en gericht op zichzelf.

Echter, juist doordat veel mannen moslim zijn en er een vrij groot taboe heerst op seks, hoort dit binnen de Gambiaanse samenleving voornamelijk vanuit religieuze waarden alleen binnen een huwelijk. Affectie tonen in het openbaar is al niet gepast, waar nergens Gambiaanse mannen en vrouwen te vinden zijn die kussen of elkaars hand vasthouden. Echter, op het strand zijn wel vaak knuffelende of zoenende westerse vrouwen met lokale mannen te vinden, wat duidt op het overgaan van seksuele grenzen van lokale mannen. Het afwijken van verschillende *performative aspects* rondom gewenste seksuele activiteiten leidt dan ook tot afkeuring binnen de eigen samenleving: mannen tonen gedrag dat over goedgekeurde grenzen heengaat, waar westerse vrouwen zich vaak vrij voelen van normen en waarden binnen hun eigen samenleving.

Processen rondom een *ethnosexual frontier* geven inzicht in de constructie van een geracialiseerd, *gendered* seksueel beeld van de Ander. Waar veel vrouwen Gambiaanse mannen verbeelden als *available* en hyperseksueel om relaties te rechtvaardigen, blijkt uit genderrollen en -verwachtingen binnen de Gambiaanse samenleving dat de realiteit vaak anders is. *Performed* en *performative aspects* vertonen botsingen, (re)constructies en compromissen binnen deze relaties. Er wordt vaak uitgegaan van patriarchale macht tegenover de betere financiële status van westerse vrouwen. Echter, hoe deze machtsconstructies zich binnen de relaties vormgeven, is niet zo eenvoudig te analyseren.

H3: "Moneycows" en "LFP's"¹⁶: gender, macht en geld

17

"Zie je die man in die auto daar die de poort binnenrijdt? Dat is zijn huis en zijn vrouw woont daar en hun drie kinderen. Als zijn Engelse vriendin komt, stelt hij ze voor als zijn zus en haar kinderen. Die vrouw bekostigt dus eigenlijk een heel gezin, maar ze denkt dat ze ware liefde heeft".

(Margot)

Terwijl ik postkaarten aan het zoeken was om naar Nederland te sturen, vulde een hele rij in het rek zich met bovenstaande karikatuur. Het stereotype beeld van de dikkere, westerse vrouw in een badpak hand in hand met een Gambiaanse, gespierde man compleet met rasta's, reggaekleuren en uiteraard op zoek naar geld. Een van de medewerkers keek me lachend aan: *"So you found them, the Gambian Love postcards. Funny, but true"*.

Geld wordt vaak gezien als een onderliggend motief voor mannen om relaties aan te gaan met oudere, westerse vrouwen. Binnen de literatuur rondom sekstoerisme wordt de economische positie van vrouwen vanuit een dualistisch gedachtegoed bekeken, waar een paradox ontstaat. Aan de ene kant zou een betere financiële positie van vrouwen zorgen voor exploitatie en uitbuiting van lokale mannen (Pruitt & Lafont, 1995), terwijl aan de

¹⁶ LFP: Looking for passport, een bijnaam volgens Anna voor lokale mannen in relatie met een westerse vrouw.
Moneycow: Vrouwelijke toeristen geven zichzelf vaak dit soort namen met de reden dat zij om hun geld aantrekkelijk zijn.

¹⁷ Postkaart te koop in de lokale supermarkt, ook wel: Gambian love postcards.

andere kant wordt verondersteld dat lokale mannen juist vrouwen exploiteren en misbruik maken van verliefde gevoelens om zo geld af te kunnen troggelen (Sanchez Taylor, 2001: 750). Alle vrouwen die ik heb gesproken, positioneren zowel zichzelf als andere vrouwen in een positie van helper, redder of slachtoffer, waar mannen hier misbruik van maken. "*All his friends start to ask me for things and came to my house. It was a typical bumster relationship. Lot of things went missing, like money and mobile phones. It was a completely dependency relationship. He was a very lovable person before and he gave me a lot of attention, which I think I needed. But there was a complete financial dependency and I was a fish out of the water here. I felt sorry for the poverty and I wanted to help, so they exploited every inch of that*". Uit dit citaat blijkt dat Rina zichzelf, ondanks de erkenning van de complete afhankelijkheid van haar Gambiaanse man, in de kwetsbare positie zet.

Opvallend is dan ook dat zowel westerse vrouwen als mannen die zich in een relatie bevinden met lokale inwoners zich vaak opstellen als slachtoffers van *performance of love*. Hoofdstuk twee toont aan hoe processen rondom een *ethnosexual frontier* bijdragen aan een geracialiseerd, *gendered* seksueel beeld van de Ander. Binnen dit hoofdstuk wordt aangetoond hoe gender, geld en macht rondom dit *ethnosexual frontier* de relaties tussen Gambiaanse mannen en westerse vrouwen construeren, reconstrueren en laten (mis)lukken. Opnieuw komt de rol en vooral kracht van verbeelding en narratieven duidelijk naar voren. Beargumenteed wordt hoe de bril van westerse, vrouwelijke toeristen en de positionering van zichzelf en de Ander binnen deze relaties op het gebied van gender een grote stempel drukt op de manier waarop deze beschreven en geanalyseerd worden in wetenschappelijke literatuur over (seks)toerisme.

3.1 Geld, liefde en gender

Binnen de cultuur in Gambia is het belangrijk dat mannen voor het geld zorgen en hun vrouw(en) en kinderen kunnen onderhouden. Het financieel afhankelijk zijn van een vrouw, die ook nog veel ouder is, wordt zowel binnen het islamitische geloof als de Gambiaanse cultuur zelf afgekeurd. Volgens Solomon moeten mannen, zelfs als de vrouw meer geld verdient, garant staan voor een inkomen. Ofwel het *performative aspect* van gender op het gebied van geld ligt bij Gambiaanse mannen om zijn gezin te kunnen

onderhouden, waar van vrouwen voornamelijk wordt verwacht mannen in hun seksuele behoeften te voorzien en het krijgen van kinderen. Het aangaan van relaties met oudere, Europese vrouwen gaat hierdoor in tegen de verwachte rol van zowel de man als de vrouw binnen de Gambiaanse samenleving. Daarnaast staat dit rollenpatroon, waar de vrouw automatisch wordt gezien als kostwinner, ook in contrast met de cultuur waar vrouwen zelf vandaan komen. Vaak zijn westerse vrouwen gewend om gezamenlijk een inkomen te genereren, waardoor volgens meerdere informanten mannen en vrouwen elkaar uitkiezen om liefde en niet om een financiële zekerheid te creëren. Relaties in het Westen hebben hierdoor een ander onderliggend motief, waardoor genderrollen van vrouwen in Gambia contrasterend is met deze in de eigen cultuur. Zowel *performed* en *performative aspects* van westerse vrouwen als lokale mannen wordt gereconstrueerd op het gebied van geld, waar beiden afwijken van de verhoudingen die zij gewend zijn. Vrouwen zijn verantwoordelijk voor de financiën, waar de man nu financieel afhankelijk is van een vrouw.

"They love you for that, but they are not in love with you" (Anna). Geld is volgens mijn informanten de belangrijkste factor waarom jonge, lokale mannen relaties aangaan met oudere, westerse vrouwen. Mannen zijn vaak werkloos en hebben hierdoor geen inkomen, waardoor westerse vrouwen verbeeld worden als een ontsnapping uit armoede. Waar vrouwen zichzelf wel als slachtoffers zien, zijn zij aan de andere kant ook bewust van bepaalde motieven van hun lokale partners, zoals de voorheen besproken *performance of love*. Volgens Cabezas (2009: 118) komt dit beeld vaak voort uit de onderliggende aanname dat echte liefde bestaat uit onbezoedelde liefde, wederzijds plezier en emotionele troost, ofwel: pure liefde zou alleen bestaan zonder financiële uitwisselingen, waar er geen ruimte wordt gelaten voor een liminale fase. Het idee dat echte liefde niet kan bestaan als er sprake is van financiële uitwisselingen werd meerdere malen door mijn informanten bevestigd. Verhalen over mannen die in Engeland spoorloos verdwenen nadat hun visum binnen was, grote geldbedragen die verdwenen uit tassen of kluizen en auto's die gestolen werden, zijn meer norm dan uitzondering. Toen ik Karen vroeg of een van haar vier exen in Gambia van haar had gehouden, zei ze: *"No, not for one minute. It was all for money. They can't think in other terms than a visa. Romantic love is a luxury. White women are visas, for hundred percent"*. Vrouwen beschrijven

zichzelf dan ook in termen als "*moneycows*", "*walking visas*" en "*mealtickets*", waar mannen "*LFP's*" worden genoemd, ofwel: "*looking for passports*". Ondanks dit bewustzijn, en hiermee vaak ontevredenheid en wantrouwen, wat veel vrouwen hebben over deze motivaties, gaan zij nieuwe relaties aan en blijven zij zorgen voor geld en visa, "*as you do*" (Bea). Deze vanzelfsprekende rol op financieel gebied bevestigt sociale rollen binnen deze relaties, die bij elke nieuwe relatie herbevestigd worden. De kijk op dit *performed* genderaspect verschilt onder de vrouwen die ik heb gesproken, maar voornamelijk blijkt dit zich te uiten in een negatieve kijk op de relatie. Zij voelen zich gebruikt en meer dan eens worden vrouwen dan ook beschouwd als onwetend en slachtoffers van lokale mannen. Volgens veel mijn informanten geeft geld hen dan ook geen macht, maar worden zij juist slachtoffer door het geld wat zij bezitten.

Volgens Jeffreys (2003: 228) laat de manier waarop seksuele relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen beginnen en zich vervolgens vormgeven een *male dominant construction of sexuality* zien. '*The local men remains in control of the sexual interaction as they would in sexual relations with any women, tourist or not, by virtue of male privilege and the construction of male dominant sexuality*' (Jeffreys, 2003: 228). Volgens haar hebben deze vrouwen te maken met seksuele intimidatie en zijn ze niet op de hoogte van het feit dat de mannen die zichzelf aanbieden een financiële tegenprestatie verwachten. Echter, binnen Gambia bestond er juist een bepaald geconstrueerd beeld, onder zowel westerse vrouwen als lokale mannen, van westerlingen als financiële *providers* binnen de relaties, waar een financiële tegenprestatie voor mijn informanten geen verassing is. Karlijn snapt dan ook niet waarom veel vrouwen zo "zeurden" over de scheve verdeling van geld, wat volgens haar logisch bekeken moest worden. Vrouwen binnen de relatie hebben nou eenmaal een hoger financieel inkomen en zullen hierdoor automatisch ook meer moeten betalen binnen de relatie. Het bekostigen van een visum was een logisch gevolg van het aangaan van een relatie met een lokale man, waar zij geen problemen zag in het uitgeven van geld aan "*iemand met wie ik toch echt getrouwd ben*". Echter, toch bracht ze de waarschuwingen die ze ontving vanuit haar omgeving, toen ze aankondigde haar man mee te willen nemen naar Nederland, in het gesprek naar voren. Wat als zij toch een springplank naar Europa was?

3.2 Suspicious culture

Volgens Veronica bestaat er rondom de relaties tussen westerse vrouwen en lokale mannen, voornamelijk met een hoog leeftijdsverschil, een "*suspicious culture*". Zij beschrijft dit als een negatief stigma vanuit zowel Gambiaanse als Europese omgeving op de relaties, waar het onmogelijk wordt geacht dat er ook relaties zijn die niet gebaseerd zijn op *performance of love*, ofwel een zogenoemde *survival strategy*, waar ik in hoofdstuk vier verder op in zal gaan. Veronica was niet de enige die op deze manier spreekt over de relaties. "*I don't know why they believe it's real love*", Nora wees naar mij en vervolgde haar zin, "*if we stand next to each other, of course all the men would choose you. But older women are more approachable. They can give them a future. But how can they think they really love them? It's not like a relationship with a woman twice his age is the best thing that ever happened to men here*". Zowel Veronica als Nora hebben beiden al een relatie gehad met een jongere Gambiaan. Bij Veronica was de relatie verbroken, doordat haar Gambiaanse vriend haar verliet met de reden dat hij merkte dat ze hem niet naar Europa wilde brengen. Nora verbrak de relatie met haar vierenveertig jaar jongere vriend omdat hij haar iPod had gestolen, toen ze haar gevoelens uitsprak of de relatie echt toekomst had. Echter, beiden stonden op het punt hun huidige vriend mee naar Engeland te nemen.

Veel vrouwen binnen een relatie erkennen dan ook *performance of love* van mannen, maar herkennen dit niet in hun eigen relatie. De uitspraak: "*They all think they're different, that their Lamin is different*" of "*I think they just have some hope they find the odd one, who doesn't go for the money*" kreeg ik meerdere malen te horen. Vrouwen zonder relatie kijken altijd negatief terug op vorige relaties, waar zij zeker wisten dat het fout ging door de man binnen de relatie. In verhalen over relaties en voorbeelden wordt veelvuldig benadrukt dat zij een andere beleving hebben of betekenis geven aan de relatie dan vrouwen die zich laten meeslepen in een relatie met een jongere man die inderdaad *performance of love* inzet als strategie. "*I'm not one of those women...*" en "*I think I'm very different than all the other woman here*" worden vaak uitgesproken. Volgens Rina kan het verklaard worden door schaamte na het eindigen van een relatie binnen Gambia, doordat stereotype beelden over wanhopige, westerse vrouwen bevestigd worden. "*The word shame is important in your research. The experience leaves you with shame. That*

you've been so stupid. To recover from that took a long time". Volgens vrouwen die zich niet in een relatie bevinden zullen vrouwen in een relatie er dan ook later wel achterkomen dat ook hun Lamin zich door zijn broekzak liet leiden in plaats van zijn hart...

3.3 Gender, geld, verbeelding en macht

Volgens Pruitt & LaFont (1995) zorgt de hogere economische status van deze vrouwen voor macht binnen de relatie, waarin zij op deze manier controle kunnen houden over mannen. Vaak gaan vrouwen relaties aan met mannen die arm, werkloos en ongeschoold zijn, waardoor het verschil in sociaaleconomische status tussen hen maximaal is. Echter, ondanks dat het *performed aspect* als kostwinner voor westerse vrouwen binnen relaties vaak als vanzelfsprekend wordt gezien, kan dit niet automatisch in verband worden gebracht met het statement dat vrouwen hierdoor ook de macht hebben.

Volgens veel westerse vrouwen overheerst masculiene macht binnen de relatie. Deze is in het begin vaak afwezig, maar wordt sterker naarmate de relatie vordert¹⁸. Mannen staan volgens mijn informanten, zo blijkt al uit de voorheen besproken polygamie en vrouwenbesnijdenis, boven vrouwen binnen de Gambiaanse samenleving. Volgens Jeffreys (2003: 230) is economische macht dan ook de enige macht die vrouwen hebben over lokale mannen "*as a result of their superior position in the gender hierarchy*". Volgens haar hebben '*white privilege*' en economische macht minder waarde dan die van seksualiteit- en genderconstructies van macht (Jeffreys, 2003: 30). Patriarchale macht en masculiniteit overheersen. Margot benadrukte dit tijdens een lunchafspraak: "*Mannen zijn hier te gesteld op hun pik. Jij doet dit, jij hoort dat te doen. Hij wil seks, dus het gebeurt*". *Performative aspects* rondom gender en seksualiteit van zowel mannen als vrouwen staan lijnrecht tegenover die in de landen waar westerse vrouwen vandaan komen. Lokale mannen verwachten volgens mijn informanten in een latere fase in de relatie van westerse vrouwen dat zij zich aanpassen aan de rollen die "normaal" zijn in Gambia, waar mannen zich andersom niet aanpassen. In een gesprek over haar ex-man vertelde Bea over het veranderende gedrag van haar man nadat ze getrouwd waren: "*They want to be in control*".

¹⁸ Het is van belang aan te geven dat de meeste vrouwen binnen mijn onderzoek langdurige relaties hebben/hadden, waar vaak huwelijken uit voort kwamen. Echter, ook relaties op afstand waar vrouwen hun partner meerdere keren per jaar opzoeken of naar Europa laten reizen komen veelvuldig voor. Vrouwen met korte vakantieliefdes of kortstondige relaties heb ik niet gesproken.

They're demanding, controlling and possessive. They want you to stay inside all the time, while they go out and you can't ask them anything about it. But in the beginning, they are really lovely. They want to stay by your side 24/7 and do anything for you. But it changes...".

Waar mannen meerdere vrouwen tegelijkertijd hebben, wordt van vrouwen volledige monogamie verwacht. Vaak na het beëindigen van een relatie willen mannen volgens mijn informanten dan ook de macht over vrouwen behouden, doordat het de status van de man aantast wanneer zij met een ander wordt gezien. Door bedreigingen en fysiek geweld worden genderrollen en gedrag van westerse vrouwen uitgedaagd, die vaak gewend zijn van vrijheid te genieten na het beëindigen van een relatie. Veel vrouwen kiezen ervoor om een nieuwe relatie aan te gaan, maar vrezen wel voor een confrontatie met een voormalige partner. Mannen worden beschouwd als erg "*high-temperated*", wat zich uit in het geven van bevelen en het controleren van het gedrag van vrouwen. Volgens Sanchez Taylor (2006: 49) beschikken vrouwelijke toeristen juist over de mogelijkheid om "echte mannen" aan te trekken en hierbij idealen rondom femininiteit en heteroseksualiteit toe te passen in de werkelijkheid zonder hierbij controle te verliezen "*or being rejected and humiliated*". Volgens haar passen lokale mannen hun gedrag dan ook aan naar de wensen van hun kopers.

Toen ik Karen vroeg wat het verschil is tussen een relatie met een Europese man of met een lokale man in Gambia begon ze direct over genderrollen: "*We take a lot more rubbish than with somebody from our own culture. There are a lot of things you wouldn't tolerate back home. It's a strange, odd relationship where you try to convince yourself that it is okay, but it's not*". Er komt duidelijk naar voren dat westerse vrouwen zich vaak moeten aanpassen aan lokale mannen en meer tolereren doordat de genderrollen en -verwachtingen die zij gewend zijn in hun eigen land veranderen door de negatieve feedback die zij van hun partner in Gambia ontvangen. Om confrontaties te vermijden, passen vrouwen zich hierdoor volgens Karen vaak aan de wensen van hun lokale partner aan: "*You can't have an independent life. It's not their culture. The wife stays at the home. If you want to go and see friends, that's not possible. I don't know what I was doing, but none of this was me*" (Karen).

In tegenstelling tot het "vrije gendergedrag" wat vrouwen volgens Sanchez Taylor

(2006) ondervinden, blijkt het klaarblijkelijke onvermogen tot het vinden van een compromis binnen de meeste relaties dat vrouwen die langdurige relaties hebben met lokale mannen juist binnen bepaalde rollen presenteren, die aansluiten bij *performative aspects* van gender en seksualiteit in Gambia. Echter, deze is nooit gelijk aan die van Gambiaanse vrouwen, waar westerse vrouwen vaak invloed kunnen uitoefenen op de relatie door een dominantere positie in te nemen dan veel Gambiaanse vrouwen hebben. Zij behouden vaak hun mobiele en financiële betere positie, waardoor zij niet afhankelijk zijn van hun man. Echter, een individueel leven en onafhankelijkheid is volgens Karen vaak moeilijk, waar er vaak van vrouwen wordt verwacht hun gedrag te veranderen om zich binnen de verwachte genderrollen van Gambia te voegen. Toen ik aan haar vroeg op welke aspecten ze zich het moeilijkst kon aanpassen, antwoordde ze dat de hele cultuur anders is en vrouwen nou eenmaal niks te zeggen hebben.

Echter, ondanks dat het overgrote deel van de vrouwen op bovenstaande manier over genderverhoudingen spreekt, waren er ook in dit geval uitzonderingen en vrouwen die hier positiever tegenover stonden. Binnen deze relaties leek een vorm van complementariserings zoeken beter geslaagd, waar genderconstructies uitgedaagd, gereconstrueerd of aanvaard werden. Dit ging zelfs zo ver dat Margot besloot te aanvaarden dat haar man met wie ze een relatie van veertien jaar heeft, trouwde met een achttienjarig meisje uit het binnenland. Volgens Margot is dit, zoals Gambianen nou eenmaal doen, uit puur praktische overwegingen: "*Het was natuurlijk te verwachten dat dit ging gebeuren. Relaties zijn hier zijn niet voor houden-van en nu zit hij dus met een kind uit de bush van achttien jaar*".

Vaak wordt vanuit de verbeelding van vrouwen masculiene macht benadrukt, maar blijkt er vaak ook een andere kant aan het verhaal te zitten. Ondanks dat vrouwen blijven *providen*, is dit tevens hun excuus dat deze relaties niet gebaseerd zijn op liefde, waar zij zich van hun eigen invloed lijken te distantiëren. Tegenstrijdig is dan ook dat deze relaties in Gambia vaak gerechtvaardigd worden door een bepaald beeld te schetsen, waarin deze vrouwen aan de ene kant worden gepositioneerd (door lokale mannen) als partners die (financiële) zekerheid en een uitweg kunnen bieden, maar aan de andere kant (door zichzelf) als slachtoffers van geldbeluste en hypermasculiene West-Afrikanen. Deze ideeën leiden volgens Nederveen Pieterse (1992) tot simplificatie en generalisatie,

waaruit deze stereotypes ontstaan. Kenmerken van stereotypes dringen bepaalde rollen binnen, waar een vicieuze cirkel ontstaat, waar de sociale werkelijkheid het stereotype lijkt te onderschrijven. Sociale representatie echoot sociale realiteit, die op zijn beurt ge(re)construeerd wordt door sociale representatie. Volgens Nederveen Pieterse (1992:11) ontstaat hierdoor een verwacht rollenpatroon die voortbouwt op deze stereotypes, waar moeilijk aan te ontsnappen is. Wanneer het dialectische en sociaal ge(re)construeerde karakter van deze vicieuze cirkel in de schaduw komt te staan, maakt het stereotyperen van beide partijen het makkelijk om machtsconstructies *a priori* vast te stellen.

Het herkennen van de kracht van narratieven binnen onderzoeken naar crossculturele relaties is dan ook van groot belang, waar deze een bepaalde beeldvorming kan creëren waaruit conceptualisering plaatsvindt. Het uitgaan van masculiene macht binnen deze relaties veronderstelt dan ook een analyse gebaseerd op stereotypes, waar voornamelijk westerse normen en waarden rondom de intersectionaliteit van gender, seksualiteit en macht centraal staan, doordat er vaak onderzoek onder toeristen wordt gedaan. Natuurlijk is de verbeelding van westerse vrouwen hierom niet verwerpbaar en geeft inzicht in de relaties en genderrollen binnen deze crossculturele praktijken. Echter, belangrijk is wel dat dit een bepaalde kijk en ervaring binnen deze relaties is en niet de enige, die als waarheid wordt aangenomen of de boventoon gaat voeren binnen wetenschappelijke theorieën. Narratieven en ervaringen binnen deze relaties moeten juist als fluïde en meervoudig worden beschouwd, waar zij ge(re)construeerd worden door interactie. De verbeelding van West-Afrikaanse mannen is dan ook evengoed van belang om een dieper inzicht in deze relaties te krijgen.

Uit hoofdstuk twee is dan ook duidelijk geworden hoe mannen juist grenzen overgaan binnen deze relaties, waar zij buiten hun eigen genderrollen en -verwachtingen treden. Het uitgaan van een masculiene macht binnen deze relaties door bestaande genderverhoudingen binnen de Gambiaanse samenleving is ontoereikend, waar juist binnen deze relaties genderrollen uitgedaagd, betwist en ge(re)construeerd worden door interactie en verhoudingen van beide partijen. Niet alleen lokale vrouwen zijn hierdoor kwetsbaar, maar ook lokale mannen zitten in een ingewikkeld proces waar zij juist hun genderrollen en identiteit uitdagen. In een gesprek met Rina kwam dit inzicht naar voren: "*If we look at the reality, you see women here who can be the great grandmother of their*

boyfriend. I think it's disgusting and very damaging for people here. I don't think they will benefit from it. It has a very negative impact on society. Men have psychological problems and starting to drink or using drugs to manage themselves. They overcome their disgust by drinking and smoking weed".

3.4 The other side of the coin: gender als rechtvaardiging voor relaties

"You see the old European men here with the small girls? It's pathetic right? It's really disgusting to see these old men doing those things". Terwijl ik op de vaste 'Ladies Night' uit eten was met een aantal van mijn informanten, kwam het gesprek op oudere, westerse mannen die relatie aangaan met jonge, Gambiaanse vrouwen. Nora haakte in op het statement van Caty: *"I also think the other side of the coin is harder to take. The older women don't seduce the young men. The older men buy the young girl dresses and alcohol and these girls are vulnerable, so vulnerable".* Nora zag haar eigen gedrag en relatie met haar meer dan veertig jaar jongere vriend Yahya in een ander licht dan dat van blanke, mannelijke toeristen, die gezien werden als verleiders door hun goedgevulde portemonnee te gebruiken. Nog geen tien minuten eerder had ze verteld dat ze een appartement voor Yahya huurde, een taxi voor hem had gekocht en hoe zij meestal etentjes en uitstapjes betaalde. Als ze in Engeland was, stuurde ze hem af en toe wat geld en na hun drie maanden relatie twijfelde ze over een visumaanvraag. Op de vraag of jonge mannen zich ook niet in een kwetsbare positie bevonden, antwoordde Nora stellig: *"Well, what I said before, the women don't seduce them. And at least they are twenty something and not fifteen. I hear men saying here that older men make their sisters into prostitutes".*

Waar Nora spreekt over lokale vrouwen die prostituee worden gemaakt door mannelijke toeristen, zijn het lokale mannen die, ondanks dat zij in dezelfde positie als lokale vrouwen zitten, gezien worden door mijn informanten als de verleiders binnen relaties. Het feministische debat rondom mondiale prostitutie focust zich dan ook voornamelijk op de vraag of lokale vrouwen binnen de prostitutie slachtoffers zijn van het mannelijk, seksueel geweld van toeristen (Jeffreys, 2003) of dat er sprake is van een *agent* die ervoor kiest haar lichaam te gebruiken om op een strategische manier economische vooruitgang te bewerkstelligen (Brennan, 2001). Vaak wordt er gerefereerd

naar koloniale machtsverhoudingen, waar hedendaagse geracialiseerde en geseksualiseerde beelden over donkere vrouwen terug te leiden zijn naar raciale, koloniale masculiene macht van de blanke, westerse man waaruit deze ideologische constructies voortvloeien (Hernandez, 2001: 206). Hedendaagse analyses van sekstoerisme bouwen dan ook voort op het idee van het Westen als een masculiene, koloniale en neoliberale kracht welke het gefeminiseerde land en inwoners van het Zuiden penetreert. Analyses en theorieën over sekstoerisme stellen de masculiene en machtsrol van toeristen dan ook vaak gelijk aan de blanke huidskleur, tegenover donkere, lokale vrouwen als slachtoffers van deze macht. Waar deze analyses en theorieën tekort schieten is wanneer de toerist een vrouw is en de *local* een man. Hakken (1999 in Sanchez Taylor 2006: 45) stelt dan ook dat mannelijke prostitutie over het hoofd wordt gezien, doordat slachtofferschap een *highly gendered* concept is, wat voortbouwt op het idee van masculiene macht en vrouwelijke onderdrukking.

Mannen worden hierdoor niet gezien als sekswerkers op zoek naar een uitweg van armoede, maar als strategische spelers die alleen reizende westerse vrouwen exploiteren door misbruik te maken van hun zoektocht naar romantiek (Momsen, 1994 in Sanchez Taylor, 2001). Het zien van vrouwelijke toeristen als sekstoeristen binnen een masculiene positie past niet binnen het hegemonische beeld van de uitbuitende sekstoerist, waar essentialistische gendernoties doorspelen in de constructie van zowel de vrouwelijke als mannelijke (seks)toerist. Het *master/subject model* wat hierdoor ontstaat, hangt opnieuw samen met een '*male dominant construction of sexuality*'. Dit model "*understands male power as domination and in the process fixes the meanings of sex and gender, masculinity and femininity*" (Brace & O'Connell Davidson, 2000: 1045 in de Wit, 2013: 5). Het idee dat vrouwen wel, maar mannen niet verleid worden door geld en producten bevestigt een stigmatisering van vrouwen als slachtoffers. Vrouwen zijn op zoek naar romantiek en niet naar een prostituee. Niet alleen in hun eigen narratieven en beelden positioneren vrouwen zichzelf als passieve onschuldigen, die gebruikt worden door lokale mannen die actief op zoek zijn naar een manier om Europa te bereiken, maar is dit tevens een hegemonisch beeld binnen wetenschappelijke, westerse analyses rondom deze relaties.

3.5 Masculiniteit vs. Mobiliteit?

Westerse vrouwen besluiten bijna altijd om de relatie te verbreken, waar het het gedrag van mannen vaak gezien wordt als hetgeen wat compromissen onmogelijk maakt. Het komt voor dat vrouwen na een week tot een halfjaar besluiten genoeg te hebben van de relatie en op zoek te gaan naar een andere man die wel bij hun ideale beeld past. Veel vrouwen benadrukken dan ook dat ze nooit echt van hun partner hebben gehouden, maar vooral op zoek waren naar aandacht en gezelschap. Terwijl Bea aan het koken was, vertelde ze een verhaal over haar schoonzus en haar (ex)mannen in Gambia, waaruit blijkt dat sommige vrouwen erg makkelijk omgaan met het aangaan en beëindigen van relaties: *"She came to Gambia to sort out their future lives together, because he was her soulmate. But she discovered that he wasn't the person she thought he was, so she left him after two months. She met another man the next day and decided to marry him after ten days. Three weeks before she went back to England, she dumped him, because she was unhappy with the relationship"*.

De aanname onder mijn informanten bestaat dat mannen in Gambia nog steeds een masculiene rol bezitten, waar deze in Europa weggeglip is. Dit benadrukt alleen het fluïde en veranderende karakter van gender in het Westen, waar er verbeeld wordt dat deze in Gambia statisch en natuurlijk zou zijn. Zowel etnoseksuele als genderidentiteiten en rollen moeten niet als statisch toegepast worden op deze relaties vanuit een mannelijke macht, juist door de verschillen in *performed aspects* die voortkomen uit de a-typische relaties, wanneer er gekeken wordt naar zowel *performative aspects* in Gambia als in Europa. Volgens Frohlick (2007 in de Wit, 2013: 9) beïnvloeden vrouwelijke toeristen lokale praktijken van seks, seksualiteit en gender via lichamelijke relaties met lokale mannen. Deze relaties laten dan ook reproductie en transformatie van gender en identiteit zien, zonder deze te koppelen aan statische, binaire machtsverhoudingen (Pruitt & LaFont, 1995). Binnen deze relaties over etnoseksuele grenzen heen worden normatieve rollen en genderidentiteiten juist uitgedaagd en betwist binnen relationele verhoudingen, waar nieuwe gedragsverwachtingen en handelingsmogelijkheden ontstaan (Wekker, 1988 in de Wit, 2012: 5). Het passief aannemen van genderrollen en -identiteiten negeert de kracht van verbeelding, (re)constructie en een verscheidenheid aan ervaringen, welke juist inzicht geven in deze complexe relaties.

Wanneer zowel lokale vrouwen als westerse vrouwen automatisch worden bestempeld als slachtoffer van patriarchale macht, zet dit machtsverhoudingen binnen deze transnationale, seksuele relaties *a priori* vast. Het benaderen of `verleiden` van westerse vrouwen betekent niet meteen een bevestiging van macht. Zij verbeelden de westerse vrouw als een kans op een betere toekomst, in plaats van het bevestigen van hun masculiene macht en als gevoelloze *agent* op zoek naar geld. Zowel mannelijke als vrouwelijke toeristen in Gambia gaven aan dat zij zich in een relatie bevonden die op een slechte manier afliep, doordat een lokale partner ervandoor ging met geld, bezittingen of verdween na het krijgen van een visum. Waarom het dan toch vooral lokale mannen zijn die gezien worden als sluwe exploitanten van vrouwelijke toeristen is te wijten aan essentialistische gendernoties van de vrouw als passief en naïef, waar lokale mannen de controle in handen houden en weten wat ze doen.

Door het loslaten van essentialistische gendernoties en stereotypes is er dan ook ruimte voor het zien van processen van wederzijdse macht en de (re)constructie en botsing van gender binnen deze relaties, wat een dieper inzicht geeft in de (on)gelijkheden binnen deze relaties. Het vasthouden aan deze klassieke genderrollen als typerend voor machtsconstructies binnen de relaties is beperkt en ontoereikend. Het negeert de kracht van verbeelding en wederzijdse invloed met de intersectie van 'ras', seksualiteit, nationaliteit en burgerschap die tevens voor macht, ongelijkheid en stereotypes binnen deze relaties zorgen.

H4: Op weg naar 'Babylon': *sexscape*, conceptualisering en (on)gelijkheid

Door '*globalized flows of fantasy*' (Brennan, 2001: 652) wordt niet alleen een bestemming verbeeld als exotisch en gewild, maar ook (delen van) de bevolking. De exotische Ander wordt de erotische Ander, waar twee groepen elkaar ontmoeten binnen een transnationale, seksuele ontmoetingsplek: *sexscape*. Brennan (2004: 15) introduceert *sexscape* als een '*new kind of global sexual landscape*', wat voortbouwt op de vijf termen van Appadurai die de bouwstenen vormen van '*imagined worlds*': "*the multiple worlds which are constituted by the historically situated imaginations of persons and groups spread around the globe*" (1996: 51). Zowel mentaal verbeelde werelden van sekstoeristen als sekswerkers dragen bij aan het (re)construeren van een *sexscape*, wat het fluïde en subjectieve karakter laat zien. Deze mentaal verbeelde werelden geven inzicht in wederzijdse macht tussen sekstoeristen en sekswerkers die gebaseerd kunnen zijn op 'ras', gender, klasse en nationaliteit.

Ondanks de invloed van verschillende actoren, stelt Brennan (2001: 651) dan ook dat "*whether or not these fantasy lives are attainable depends on who is doing the imaging and where*". Zij benadrukt hierbij definiërende karakteristieken rondom *sexscapes*, waar internationale reizen naar ontwikkelende landen, consumptie van betaalde seks en ongelijkheid centraal staan. Zowel meetbare verschillen, als inkomsten of fysieke mobiliteit, als verbeelde verschillen creëren mondiale hiërarchieën gebaseerd op 'ras', klasse, mobiliteit en burgerschap. De wederzijdse invloed met geërotiseerde en gecommificeerde ongelijkheden dragen bij aan ongelijke verhoudingen en kansen binnen *sexscapes* (Brennan, 2004: 16). Hoofdstuk twee toont aan hoe processen rondom een *ethnosexual frontier* bijdragen aan een geracialiseerd, *gendered* seksueel beeld, waar hoofdstuk drie laat zien hoe gender, geld en macht rondom dit *ethnosexual frontier* de relaties tussen Gambiaanse mannen en westerse vrouwen construeren, reconstrueren en laten (mis)lukken. In dit hoofdstuk zal ik aantonen hoe deze wederzijdse beelden en processen inzicht geven in zowel de gebruikte conceptualisering van deze relaties als ongelijkheid voortvloeiend uit de macht rondom verbeelding, 'ras', seks, geld, mobiliteit en hoop.

4.1 De stem van verbeelding in wetenschappelijke literatuur

In haar kritische analyse over het discours rondom mondialisering, argumenteert Tsing (2000: 338) tegen het idee dat mondialisering geassocieerd wordt met het idee van bepaalde schalen binnen bepaalde gebieden. Ofwel, een scheiding van *globals* en *locals*, waar eersten de "*rules of the life-game*" opstellen voor *locals* die vastzitten in hun lokaliteit (Bauman, 2011: 42). Tsing (2000) stelt dat een analyse gebaseerd op wederzijdse invloed inzicht geeft in *global diversity*, waar verschil erkend wordt in plaats van het idee van een proces naar een homogene wereld, geleid door het Westen. Waar (seks)toerisme vaak gezien wordt als een fenomeen ontstaan door mondialisering, hebben de begrippen dan ook bepaalde overeenkomstige analytische aspecten die een interessant inzicht geven in conclusies die voortkomen uit onderzoek rondom deze relaties.

"*In globalization theories, we have confused what should be questions about the global ramifications into answers about global change*" (Tsing, 2000: 351). Antwoorden in plaats van vragen, wat zich uit in een vanzelfsprekende aanname. De overeenkomst met het begrip sekstoerisme ligt hem in de analyse van dit fenomeen. Duidelijk is geworden uit de vorige hoofdstukken dat er vanuit machts- en gendertheorieën naar dit begrip gekeken om de constructie hiervan binnen de relaties te verklaren. Een worsteling binnen het theoretisch debat waar beiden streven naar het kunnen aanwijzen van het slachtoffer en de dader binnen deze ongelijke relaties over grenzen heen. De vraag hoe en waarom dit fenomeen kan bestaan binnen de huidige, mondiale wereld krijgt hierdoor een plaats in de schaduw.

Allereerst pleit Tsing (2000: 352) voor *global diversity* in plaats van *local diversity*, waar zij uitgaat van een heterogeen karakter van mondialisering. In plaats van mondialisering te zien als een homogene kracht van bovenaf die neerkomt op *local places*, stelt zij dat er sprake is van een dialogisch karakter, waar *locals* niet het eindpunt zijn van mondiale circulaties. Processen zijn verbonden door verschillende schalen, waar deze ook op deze manier geanalyseerd moeten worden. Ook waar vrouwelijke toeristen en lokale mannen elkaar ontmoeten, ontstaat een dialoog met verschillende uitwerkingen. Juist deze verschillende uitwerkingen tonen frictie tussen beide groepen, wat een heterogeen karakter laat zien van de beleving en betekenisgeving aan zowel gender, seksualiteit als een kijk op liefde, seks of romantiek. Waar de lokaliteit niet gezien moet worden als een

eindpunt van mondiale circulatie (Tsing, 2000), moet het tevens niet gezien worden als een eindpunt van verbeelding, beleving en betekenisgeving.

Volgens Chakravarty (1992 in Aitchison, 2001: 144) is de Ander dan ook in staat tegen de toerist te spreken, maar alleen op podia waar het publiek en actoren anders bezig zijn in het aannemen en verzetten van hegemonische postkoloniale en genderverhoudingen die doorvloeien in deze relaties. Toerisme discoursen, net als hun voorlopers imperialisme en kolonialisme, zijn hierdoor vaak doordrenkt met de *gaze of the master subject*. in dit geval de vrouwelijke toerist (Pritchard & Morgan, 2000: 132). Het kijken vanuit een eurocentrische blik naar het gedrag en voornamelijk de verschillen tussen zichzelf en lokale mannen, versterkt het idee onder mijn informanten dat ze totaal anders zijn. Vaak begrijpen vrouwen niet waarom mannen zich op een bepaalde manier gedragen en worden verklaringen vaak wordt gezocht in armoede en een mindere ontwikkeling. "*They don't have a variety of entertainment. They can't imagine how other people think or act*" (Anna).

Er wordt dan ook vaak besproken hoe Gambianen alles geloven: "*They're like children. You can tell them everything and they believe it. They're so stupid*" (Paul). Vrouwen geven vaak ook toe niet echt met hun partner te kunnen praten, omdat zij geen opleiding hebben gehad. Het idee dat Gambianen dom zijn, wordt dan ook vaak uitgesproken. Het culturele verschil binnen de relaties wordt hierdoor niet gezien als een verschil door interactie, maar een verschil wat verklaard kan worden dat Gambianen een cultuur hebben die inferieur is aan het ontwikkelde Westen. Het idee om zich aan te passen binnen de Gambiaanse cultuur wordt dan ook vaak niet erg serieus genomen. Waar tijdens een etentje werd geroepen: "*Maybe it's because the English didn't do a great job here. They told people what to do, but not why they had to do it, so they still don't understand what they are supposed to do here*", hoorde ik tijdens een lunch: "*Afrikanen zijn ook ongelofelijk dom, want ze zijn natuurlijk niet opgeleid*". Vaak zetten mijn informanten de Ander neer in een inferieure positie.

Vaak beschouwen toeristen zichzelf dan ook niet als exploitanten, maar juist als westerlingen die Gambianen kunnen helpen zich te ontwikkelen. "*We are not here to exploit them. We are here to teach them something, to educate them*" (Caty). Het idee dat vrouwen inderdaad hun lokale partners kunnen helpen of westerse manieren bij kunnen

brengen, laat zien hoe zij een eurocentrisch beeld hebben van hun eigen gebruiken, beelden, normen en waarden als ontwikkeld, waar Gambianen vaak vanuit primitieve omstandigheden handelen.

Complexe en onderscheidende sociale processen onderliggend aan sociale relaties tussen toeristen en lokale inwoners worden hierdoor gesimplificeerd, waar de laatsten vaak worden afgebeeld als passief en kinderlijk (Pritchard & Morgan, 2000: 132). Vrouwelijke toeristen verbinden zichzelf inherent aan het ontwikkelde Westen, waar mannen in hun lokale denkbeelden zijn blijven steken. Mensen en plaatsen worden gepresenteerd zoals het Westen hen ziet, in plaats van hoe zij zichzelf zullen representeren (Silver 1993 in Pritchard & Morgan, 2000: 132). De constructie van de Ander op deze manier binnen toerisme discoursen bevestigt hiermee ongelijkheden tussen landen, gender, 'rassen' en sekses. Bepaalde identiteiten worden hierdoor bevestigd ten koste van anderen, om identiteiten die een belang hebben in stand te houden. Taal, representatie en betekenisgeving zijn dan ook geen geïsoleerde concepten, maar onlosmakelijk met elkaar verbonden vanuit een '*circuit of culture*', waar taal gebruik maakt van representaties om betekenisgeving te construeren (Hall, 1997 in Pritchard & Morgan, 2000: 133).

4.2 Global gaze - Local gaze

In een van de reggaebars binnen het toeristengebied ontmoette ik Lamin. Een jonge man rond de dertig jaar die nu al drie jaar een relatie had met een Nederlandse vrouw die minstens twintig jaar ouder was dan hij. Ik vroeg of hij van haar hield. "*Yes I love her*". Ik had dit antwoord al verwacht en ik zuchtte net iets te diep. Lamin begon te lachen en vroeg waar die diepe zucht vandaan kwam. "*I don't know if you're telling me the truth*". Hij trok me mee iets verder van zijn vrienden vandaan: "*Ok, I'm going to be honest with you. I can't find work here, so I can't find a wife. I used to sleep on the beach, because I didn't have a house. That's over now, because I have my girlfriend. And of course I want someone younger, that's the truth. Do you think if I was born in Holland I would make this decision? But I wasn't born in Holland, I was born here*".

Het probleem en discussie rondom de definiëring van vrouwelijke toeristen in seksuele relaties met lokale mannen ontstond dan ook door het verschil te zoeken in de

intentie van het aangaan van deze relaties, wat zich uitte in de introductie van *romance tourism*. Door in te zetten op het begrip *romance* als westers concept en vanuit de intentie van vrouwen, wordt de motivatie en blik op romantiek of liefde vanuit lokale mannen minder belangrijk gevonden. De totstandkoming van het begrip is hier eenzijdig en westers, waar de *local gaze* afwezig is of mannen vaak als manipulerende actoren geconstrueerd worden. Het verhaal van Lamin laat zien hoe deze relatie voor hem niet ontstond uit een zoektocht naar romantiek, maar een ontsnapping uit armoede. Waarom worden deze relaties dan onder de noemen *romance tourism* geplaatst? Het laat een conceptualisering zien vanuit westerse vrouwen, wat het grotendeels een westers concept maakt.

Het definiëren van deze relaties door uit te gaan van de intentie van de toerist heeft volgens Graham (2009: 130) dan ook de neiging om machtsongelijkheden die inherent zijn aan seksueel-economische uitwisselingen tussen toeristen en lokale inwoners te verbergen. Waar juist een alternatieve *gaze* ander licht op al bestaande theorieën en concepten kan laten schijnen, wordt deze hierdoor vaak als homogeen beschouwd (Pritchard & Morgan, 2000: 134). Belangrijk is juist dat deze *local gaze* niet gezien moet worden als sprekend voor alle lokale mannen in relatie met westerse vrouwen, maar ook heterogeen en fluïde is. Niet alle mannen willen naar Europa en ook niet alle mannen in Gambia willen een relatie met een westerse vrouw. Toch heerst dit idee onder veel westerse vrouwen, waar hun gedrag jegens mannen vaak gerechtvaardigd wordt door het idee dat zij hen een plezier doen.

"*The trouble with modern society is that it stopped questioning itself*" (Bauman, 1998:5). De *gaze of the master subject* vloeit door in de analyse en totstandkoming van bepaalde conclusies en concepten. Het gevolg hiervan is dat veel theorieën rondom (seks)toerisme hierdoor zelf ook een bepaalde *gaze* reconstrueren, waar concepten vaak vanuit een Westers hegemonisch beeld worden gedefinieerd en geanalyseerd. Wanneer de Ander geconstrueerd wordt als de exploitant van westerse, vrouwelijke toeristen aan de hand van machtstheorieën rondom gender, haalt dit de aandacht weg van onderliggende, mondiale ongelijkheidsstructuren die in deze relaties doorspelen. Het focussen op de Ander als de dader of slachtoffer negeert de vraag waarom deze relaties bestaan en wat dit zegt over denkbeelden, ongelijkheid en stratificatie in de hedendaagse wereld.

De focus op de gevoelens en hiermee kwetsbare positie van vrouwen op zoek naar romantiek verdoezelt het uitbuitende karakter binnen ongelijke, mondiale structuren wat deze relaties vaak kenmerkt. Belangrijk is dan ook de verweving van zowel sociaaleconomische macht als de macht van de verbeelding over de Ander en Gambia zelf. Waar *ethnosexual imagination* manoeuvreert binnen een *sexscape*, ontmoeten zowel vooroordelen en beelden gevormd rondom gender, etniciteit en seksualiteit als ongelijkheid en mobiliteit elkaar. Sekstoerisme wordt hierdoor vaak beschouwd als het commodificeren van geracialiseerde en geseksualiseerde lichamen als consumpties, doordat (machts)verschillen geërotiseerd worden. De aard van deze relaties is volgens Sheller (2003: 156) dan ook in grote mate postkoloniaal, waar de dominantie van het Westen over het Zuiden wordt voortgezet.

4.3 Commodificering, postkolonialisme en de consumptiemaatschappij

De landschappen, flora en fauna, lichamen en arbeid, beelden en culturele objecten die tijdens de koloniale expansie al geconsumeerd werden, vloeien voort in de hedendaagse moderne samenleving en houden ongelijkheid in stand (Sheller, 2003: 13). Gambia wordt door veel toeristen dan ook gezien als een paradijs waar ze hun gang kunnen gaan zonder beperkt te worden. "*If you got money, you can get everything here*" (Chloe). Zowel veel westerse vrouwen als mannen die ik heb gesproken, geven dan ook aan even helemaal weg te zijn, zich nergens voor te schamen en grenzen over te gaan die thuis niet acceptabel zijn. Een relatie met een veel jongere en ook nog eens donkere man was iets wat geen van mijn informanten ooit van zichzelf had gedacht. Maar in Gambia was het mogelijk. Toen ik met Anna op het strand zat, volgde er de ene na de andere opmerking: "*They're here to be used and abused*" en "*They're stupid, but look at that body*". Opvallend is dan ook dat veel vrouwen op zoek zijn naar iets wat ze in hun eigen land nooit kunnen krijgen: een veel jongere, gespierde en "exotische" man. Volgens O'Connell Davidson & Sanchez Taylor (1999: 49) zijn het dan ook net zo goed vrouwelijke toeristen die beschikken over fantasieën over *Otherness*, niet alleen om seksuele toegang te verkrijgen tot lichamen die in hun eigen samenleving ontoegankelijk zijn, maar tevens "*to obtain a sense of power and control over themselves and others as engendered, sexual beings and to affirm their own privilege as Westerners*".

Een gevolg van mondialisering is volgens Nagel (2003: 244) de verspreiding van de westerse consumptiemaatschappij, waar burgerschap gedefinieerd wordt in termen van consumeren. De representatie van de burger als een consument staat in verband met individuele keuze en de vrije markteconomie, waar alles te koop is, zolang iemand genoeg geld in zijn portemonnee heeft (Nagel, 2003: 244). De kracht van deze consumptiecultuur kan niet los gezien worden van hedendaagse westerse associaties tussen nationaliteit, 'ras', seksualiteit en gender, die voortgekomen zijn uit koloniale noties over de donkere, gekoloniseerde *natives*. Deze koloniale '*discourses of desire*' kenmerkten zich door geracialiseerde seksualiteit en een verlangen wat zich construeerde binnen een specifiek, sociale context (Brennan, 2004: 34). Deze beelden over de Ander als dierlijk, passief en beschikbaar bestaan nog steeds binnen de hedendaagse wereld. Het zien van de Ander als tropische producten voor Europese markten (Sheller, 2003: 165) wordt versterkt door kapitalisme en individualisering die bijdragen aan de kracht van de consumptiecultuur.

Kempadoo (2001:58) beschrijft sekstoerisme dan ook als "*the global repositioning that is occurring between postindustrial and postcolonial societies, where Black and Brown bodies become (or continue to be) the sites for the construction of (white) North American and Western European power, wealth, and well-being*". Door de focus te verleggen van gendergebaseerde theorieën naar structurele machtstheorieën laat Kempadoo zien hoe Westerlingen geracialiseerde en geseksualiseerde lichamen van zowel mannen en vrouwen gezien worden als geconstrueerd voor de wensen en verlangens van westerse consumenten. Deze zogenoemde *post-colonial gaze* binnen sekstoerisme uit zich volgens Hernandez (2000: 204) dan ook in geracialiseerde stereotypes, waar zij *racialized commodification* introduceert. In haar analyse over sekstoerisme ontdekt zij het patroon waar donkere vrouwen gezien worden als seksuele objecten in plaats van seksuele subjecten, in tegenstelling tot blanke vrouwen die gezien worden als seksuele subjecten met *agency*. Haar verklaring is de kracht van raciale *gendered* stereotypes, geconstrueerd door postkoloniale en raciale denkbeelden, die zorgen voor het zien van de Ander als seksueel toegankelijk en beschikbaar, waar donkere vrouwen en mannen worden gezien als "*not only... sellers of sex, but as sex itself*" (Hernandez, 2000: 209).

De objectivering van het lichaam is nodig om seks en *romance* te vermarkten. De

dehumanisering en objectivering van de Ander hangt dan ook vaak samen met het erotiseren en benadrukken van verschil. Lichamen worden hierdoor gezien als plaatsen waar plezier beleefd kan worden en als seksuele objecten (Sheller, 2003: 145). Merleau-Ponty (in Sharp, 1999: 289) maakt een onderscheid tussen *the objective body*, als fysiologische entiteit, en *the phenomenal body*, wat niet zomaar een lichaam is, maar iemands lichaam hoe diegene het beleeft. Ofwel het lichaam als object wordt gescheiden van het lichaam als betekenisdrager, ook wel subject. Echter, het objectiveren van de lichamen van lokale mannen, beschouwt het lichaam als "ding". Deze benadering impliceert dat de relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen slechts gericht is op het kunnen vermarkten van seks of *romance*. Ondanks de erotisering en exotisering van het lichaam van West-Afrikaanse mannen, vind ik binnen mijn onderzoek geen duidelijk onderscheid tussen *the objective* en *the phenomenal body* in de verbeelding van westerse vrouwen. De relaties zijn complexer dan slechts het consumeren of erotiseren van West-Afrikaanse mannen, waar de problematisering van *agency* van zowel westerse vrouwen als lokale mannen dit duidelijk maakt.

4.4 Problematisering van agency

What's On - Gambia
 Gisteren om 19:35 · 🌐

CONFIRMED: Migrant boat sinks off the Libyan coast, 36 died. This was confirmed by the BBC News.

The sad incident happened last Tuesday, and the victims who lost their precious lives were from Sub Saharan African countries including The Gambia.

May their souls rest in peace.

Please, don't risk your life! It isn't worth it!

4:24 PM · Meditatie · 400 reacties · Debat

What's On - Gambia
 Je vindt dit leuk · 30 juni 🌐

An angry toubab wife writes to What's On-Gambia

What is wrong with Gambian men? If you don't love what you have, go and marry your Gambian women and leave us alone. They always claim to love us, but keeps lying. It's crazy! What about the children you created?

And for the Gambian women back home: Please, think before you marry these men. You are helping them to hurt us. They come with their lies, and they will never tell you the truth about their marriage in Europe. Fake life, and not Islamic.

I'm so angry! Wish you all a happy Ramadan. May God answer your prayers.

Please, no 'negative vibes'. Let's show some love to the toubab sister. She's a mother with kids, and sometimes it can be very frustrating if you don't know what your husband is up to.

Bovenstaande artikelen¹⁹ illustreren de problematisering van het dichotomisch gedachtegoed rondom *agency* en macht van zowel lokale mannen als westerse vrouwen in Gambia. Waar zij voornamelijk door westerlingen in Gambia gezien worden als exploitanten van westerse vrouwen op zoek naar liefde, worden zij aan de andere kant beschouwd als slachtoffers van rijke, westerse vrouwen op zoek naar seks. Waar het eerste artikel duidelijk laat zien hoe veel Gambianen zich in een armoedige, kwetsbare positie bevinden waar zij beperkt worden door mondiale structuren en mobiliteit als stratificerende factoren, laat het tweede artikel zien hoe westerse vrouwen gekwetst worden, waar zij vaak gebruikt worden als een opstap naar een beter leven voor Gambiaanse mannen.

"Here they are the Kings and Queens of Europe, who have sad lives in their own country. The racial superiority here is not unusual. I think it's exploitative. Seeing a grandma with her grandson having sex. Do you think she will take him back to her village?". Ik plofte neer op de bank bij Rina thuis, terwijl we net een paar straten verderop met de taxi boodschappen hadden gedaan. Rina zuchtte nog eens diep. *"Who am I to come here from the West and expect everything is the same? Who am I to be so arrogant and think I can do whatever I want? The western superiority here is internal. You have so much power, you can think you can manipulate everything, but then you're the one manipulated. They know what they want as much as you know what you want"*. Blij met deze verassende invalshoek van een informant vroeg ik wat *'they'* dan willen. *"It's a foolish thing to trust someone here. Trust is something that is earned. The reason that all this is happening is poverty. People here would do anything to change their circumstances. They try not to fall in the hole. If I was one of them, I would probably do the same"*.

Zoals uit hoofdstuk drie is gebleken wordt er door het zoeken naar machtsverhoudingen binnen de relaties tussen westerse vrouwen en lokale mannen uitgegaan van een onderdrukker en onderdrukte. Het denken in een dichotomie van onderdrukking en verzet vanuit feministische theorieën zorgt volgens Mahmood (2004:

¹⁹ Foto 1:

<https://www.facebook.com/WhatsOnGambia/photos/a.324846747630106.75120.320979324683515/562724040509041/?type=1&theater>. Geraadpleegd op: 13-07-2014.

Foto 2:

<https://www.facebook.com/WhatsOnGambia/photos/a.324846747630106.75120.320979324683515/589300191184759/?type=1&theater>. Geraadpleegd op: 13-07-2014

17) voor het beschouwen van *agency* als een vorm tegen dominantie en wordt hierdoor automatisch in verband gebracht met macht. *Agency* wordt hierdoor geanalyseerd volgens een binair model van ondergeschiktheid en overheersing, wat een blinde vlek creëert. Er wordt niet gekeken naar wat er daadwerkelijk plaatsvindt. De aanname dat er inderdaad verzet of onderwerping plaatsvindt, zoekt naar bevestigingen in plaats van te kijken hoe er geleefd en beleefd wordt²⁰. Het is dan ook belangrijk, ondanks de invloed van mondiale structuren die doorvloeien en ongelijkheid construeren in de relaties tussen westerse vrouwen en lokale mannen in Gambia, een scheiding te maken tussen *social agency* en *social context*. Uit het gesprek met Rina komt dan ook naar voren dat lokale mannen niet willoze slachtoffers zonder verbeelding van westerse superioriteit, maar in haar woorden "*know what they want*". Ondanks dat veel mannen zich in een armoedige positie bevinden ten opzichte van westerse vrouwen, wil niet zeggen dat zij hierdoor zich bevinden in een positie van onderdrukking. Juist door dit binaire onderscheid los te laten en te kijken naar de *agency* zonder te willen classificeren, laat zien hoe beiden zich binnen deze relaties positioneren.

Door de *performance of love*, ofwel het strategisch opvoeren van de toerist te houden, is het vaak duidelijk dat volgens westerse vrouwen relaties voor lokale mannen een weg naar een betere toekomst zijn en niet uit liefde. Brennan (2004: 16) ziet deze *performance* als transnationalisme *from below*, wat een strategische *performance* is, gecreëerd en gestimuleerd door fantasieën en verlangens van lokale mannen en vrouwen over kansen, toeristen, geld en Europa binnen Gambia als *sexscape*. *Performance of love* kan niet simpelweg gezien worden als macht door het strategische element, maar juist als een mogelijkheid om sociale en economische mobiliteit na te kunnen streven. *Performance of love* is dan ook niet alleen een *survival strategy*, maar tevens een *advancement strategy*, waar een huwelijk en migratie naar Europa vaak als einddoel worden gesteld. Brennan (2004: 23) beschouwt deze *advancement strategy* als een creatieve reactie op ongelijke structuren om te voorkomen dat alle sekswerkers in alle contexten gezien worden als machteloze slachtoffers.

²⁰ Theorie eerder gebruikt in de Wit, 2013.

4.5 Objectivering van beide kanten

Ik wist niet hoe ik moest reageren op het verhaal van Karen. Ze begon te lachen en zei dat ik keek alsof ik net toeschouwer was geweest van een moord. Haar verhaal bezorgde me kippenvel en ik realiseerde me dat achter de grappen en kwetsende opmerkingen over mannen in Gambia een scala van kwetsende en slechte ervaringen schuilde. "*He asked me to see him one more time, even when our relationship was over. I didn't want to see him after the incident that happened in England*". Karen was voor de derde keer een relatie aangegaan met een West-Afrikaanse man, waarin ze hem naar Engeland had meegenomen om te kijken hoe de relatie daar zich zou voortzetten. Daar kwam ze erachter dat hij een alcoholprobleem had, waar ze hem 's ochtends bewusteloos in de badkamer vond, liggend in zijn eigen uitwerpselen. Sindsdien had ze hem niet meer gezien, tot de keer dat hij vroeg om nogmaals af te spreken in Gambia. "*We chatted about music and everything, but I knew he was not relaxed. I asked him what was wrong and he told me he wanted to go to the UK. He asked me to write a letter for him, so he could apply for a Visa. I couldn't lie and told him no. Three seconds later he punched me in the face with his fist and I fell on the ground. When I was laying there, he grabbed my hair and began to bang my head on the ground for several times. When someone noticed what was going on, he ran away and I was laying there with my face and hair covered in mud*".

Het verhaal van Karen laat zien dat deze *advancement strategy* gebruikt wordt om via westerse vrouwen deze opstap te kunnen bereiken. Waar het gedrag van westerse vrouwen vaak gekoppeld wordt aan de commodificatie van de Ander om verlangens te realiseren, schuilt in deze *advancement strategy* ook een beeld van westerse vrouwen als objecten die gebruikt kunnen worden om een beter leven te verkrijgen. Deze vrouwen worden lang niet altijd met respect behandeld en vaak achter hun rug om uitgelachen door andere zowel westerse, als Gambiaanse vrouwen en mannen. Hoe ze zo dom kunnen zijn te denken dat zo'n jonge man echt van ze houdt en hoe grappig het is dat ze alweer een huwelijksbootje instappen! Brullend kwam de manager van mijn appartementencomplex mijn kamer in om mee te delen dat als ik een walrus wilde zien die zich vastklampte aan een zinkende geldzoeker, ik vanaf mijn balkon het zwembad moest bekijken.

4.6 Gevoelens en strategieën

Samen met de 62-jarige Anna zat ik voor de laatste keer een broodje tonijn te eten bij een van de cafés op de Strip, voordat zij later die dag weer het vliegtuig naar Engeland zou nemen. Ik zag aan haar gezicht dat ze moeite had haar tranen binnen te houden en haar broodje raakte ze nog nauwelijks aan. Toen ik vroeg of ze verdrietig was, begonnen de tranen over haar wangen te stromen. *"I will miss him. I do love him, I think I do"*. Ze had al zeven jaar een relatie met de 27 jaar jongere Baba, die ze eens per jaar voor een paar maanden opzocht. Ze vroeg zich af of ze hem niet mee naar Engeland moest nemen, dat ze hem zo ging missen en niet wist hoe het verder moest. Het verbaasde mij ontzettend, omdat ze in vorige gesprekken altijd had aangegeven dat ze hem leuk vond voor "even", dat ze niet echt van hem hield en niet echt een toekomst met Baba zag. Meestal reageerde ze met: *"I will continue seeing him once or twice each year, 'till I'm fed up with it"*. Ik vroeg waarom haar mening ineens zo veranderd was. *"He wouldn't fit in. Not in England and not in my life there. And my son, what about him? He would put me in a mental hospital. But I love him and I know he loves me. I can trust him"*.

Al snel stond Baba verderop met de taxi te wachten. Ik wist dat ze elkaar de laatste nacht niet hadden gezien, omdat Baba de hele nacht aan het werk zou zijn geweest. De hele rit naar het vliegveld zei hij niks en met schijnbare tegenzin drukte hij een kus op haar lippen toen ze hier om vroeg. Anna had Baba gevraagd om mij weer thuis af te zetten en op de terugweg leek er een ander persoon tevoorschijn te komen. Ineens zei hij dat hij wist dat Anna niet van hem hield en hij niet van haar. Hij vertelde dat hij loog over zijn werktijden en haar eigenlijk maar een moeilijk mens vond. Waarom zou hij van haar houden? Ze kon hem niks geven: geen familie, geen kinderen. In het begin hield hij wel van haar, maar toen had hij door dat ze hem alleen gebruikte voor seks. *"She only wants to see me at nighttime, do you know how that feels?"*. Daarnaast kon hij haar ook niet voorstellen aan zijn familie, want ze was te oud. Hij wilde een jonge vrouw, waar hij kinderen mee kon krijgen, *"someone like you"*. Met Anna had ik hier meerdere gesprekken over gehad, maar ze lachte dit vaak weg. Gambianen weten niks van romantiek en liefde, sterker nog: daar doen ze niet aan. Haar relatie met Baba wist ze niet goed te beschrijven: *"I want him to be available, but I don't want him around me 24/7"*

Later vertelde Anna mij dat ze hem stiekem geld had gegeven op het vliegveld toen ik een andere kant op keek. Ook vertelde ze dat ze niet helemaal eerlijk tegen mij was geweest, omdat ze keer op keer haar gevoelens verborgen probeerde te houden. "[...] *I think I didn't tell you about the money and thinking of living there and perhaps buying a house, because I didn't want you to think of me as just another one of those stupid white women who fall in love with a young black man, but that's what I am*". Ik herinnerde me dat Anna eerder had benadrukt dat ze met haar "*eyes wide open*" in deze relatie stond, maar haar emoties tijdens het afscheid en de gesprekken die we later hebben gehad lieten me flink twijfelen over dit statement. Op Facebook meldde ze mij het volgende: "*I think I need to have a very long talk with him. If he wants kids he need to get a young muslim girl. And forget about going to Babylon!!! He will have to choose between money, passport, visa or kids*".

Waar het misschien voor velen een komische bedoeling lijkt en duidelijk is dat mannen voor geld gaan en vrouwen voor seks, komt juist door dit onderzoek naar voren hoe moeilijk het is om uitspraken te doen over emoties en liefde binnen deze relaties. Waar Anna aangeeft zich te realiseren dat zij gebruikt worden voor een visum of ticket naar Engeland, beschrijft zij ook haar gevoelens en twijfels. Ze positioneert zich zelfs als een visum, ticket en geld, waar zij de keuze voor een jongere, Gambiaanse vrouw als de keuze voor kinderen ziet. Waar Anna bleef volhouden een relatie met Baba te hebben uit fysieke aantrekkingskracht als ze in Gambia was, barstte ze in tranen uit op het vliegveld. Na haar vertrek probeerde ze via mij op de hoogte te blijven van Baba's gedrag, zodat ze echt kon bepalen of hij van haar hield. Gevoelens die ze naar mij eerder verborgen hield, omdat ze niet gezien wilde worden als een van die wanhopige vrouwen die echt dacht liefde te hebben gevonden. Gevoelens van twijfel en schaamte, maar ook hoop en verliefdheid lopen door elkaar heen. *Performance of love* speelt dan ook in op deze gevoelens en onzekerheden van vrouwen, waar zij ondanks een hogere sociaaleconomische status of mobiliteit ook niet automatisch alle macht in handen hebben. Vaak blijkt dat mannen al getrouwd zijn of met meerdere Europese vrouwen relaties onderhouden om hun kansen op een ticket naar Europa te vergroten. Waar Brennan (2004) deze strategie rechtvaardigt doordat het een kans is binnen mondiale, ongelijke structuren moet zeker niet vergeten worden dat het tevens een kans is die westerse vrouwen kan

kwetsen, vernederen en hen achterlaat met een gevoel van leegte. Het is niet voor niets dat zij zich "*moneycows*", "*mealtickets*" en "*walking visas*" noemen.

Echter, ook Baba worstelt met zijn gevoelens en het beeld wat Anna van hem heeft. Hij voelt zich ook gebruikt, onzeker en in een positie waarin hij niet de voordelen van de relatie wilt verliezen. Waar ik dit eerst niet kon begrijpen, veranderde dit snel nadat hij mij meer over zijn situatie vertelde en zijn huis liet zien. Het was een kamer van nog geen tien vierkante meter, waar schimmelplekken langs het plafond overliepen op de muren. Er stond een bed, een kast en een stapel kleren lag op de grond. "*I live here for two years now. My family lives up country, but I'm here to work, because I need money to support them*".

Brennan (2004: 21) beargumenteert dan ook dat de scheiding tussen exploitanten of geëxploiteerden niet zo makkelijk te trekken is, waar zowel lokale mannen als westerse vrouwen zich in beide rollen bevinden. Waar lokale mannen zich strategisch representeren in een bepaald geseksualiseerd en geracialiseerd beeld van westerse vrouwen om hen op deze manier aan te trekken, is deze rol niet zonder consequenties. Waar vrouwen volgens de theorie van Brennan (2004) zichzelf in de positie van springplank hebben gemanoeuvreed door lokale mannen te exploiteren, is dit inderdaad een goede kans voor mannen op een betere toekomst, maar tevens een strategie die mensen als object gebruikt om een doel te bereiken. Ik suggereer hiermee niet dat er wel gekeken moet worden naar de verschillende intenties van vrouwen om te bepalen of zij slachtoffer zijn of niet, omdat structurele ongelijkheden nog steeds doorspelen binnen de relatie en deze grotendeels vormgeven. Slechts wil ik duidelijk maken wanneer het onderscheid tussen dader en slachtoffer wordt losgelaten, er meer inzicht wordt gegeven in de complexiteit van deze relaties. Waar het objectiveren van mannen als seksobjecten bekritiseerd wordt en hoofdstuk drie duidelijk maakt hoe zij ook worstelen met gevoelens van schaamte, verliefdheid en hoop, moeten de gevoelens van westerse vrouwen ook niet onopgemerkt blijven.

Tevens is het belangrijk duidelijk te maken dat niet alle westerse vrouwen met seksuele verlangens en racistische denkbeelden naar Gambia afreizen. Er zijn ook vrouwen die daadwerkelijk genieten van de zon, de zee of voor werk terecht komen in het toeristische gebied en nooit een relatie zijn aangegaan. Een van hen was Hally, die al

meer dan twintig jaar in Gambia kwam. Ze genoot van het weer en zette zich in voor straathonden. *"Oh I know they don't believe me! But I promise you Nienke, I never had a Gambian toyboy, why would I?"*. Niemand geloofde haar. Ondanks de verschillende motieven en gedragingen van westerse vrouwen worden zij dan ook vaak allemaal benaderd als *"one of them"*. Met *"one of them"* worden vrouwen bedoeld die op zoek zijn naar seks of een relatie, waardoor het moeilijk is voor westerse vrouwen zich te distantiëren van het beeld wat lokale mannen, maar ook wetenschappelijke theorieën over hen hebben. Daarnaast zijn er ook westerse vrouwen die wel een lange relatie met een West-Afrikaanse man hebben, waar bepaalde verlangens of kenmerken niet doorspelen. westerse vrouwen zitten dan ook even goed in een discours, waar zij of gezien worden als slachtoffers van seksbeluste mannen of consumenten op zoek naar een avontuurtje.

Er zijn echter ook vrouwen die wel openlijk toegeven op zoek te zijn naar een avontuurtje. Het idee dat westerse vrouwen in Gambia lokale mannen niet verleiden, is dan ook een stigmatiserend beeld wat de realiteit tegenspreekt. Vrouwen spreken vaak over het eerste initiatief van mannen, waardoor het de verleiding juist van de man komt. Er wordt binnen de literatuur dan ook vaak gesproken over vrouwen die te maken krijgen met verleidingstechnieken, seksuele intimidatie of worden meegespoeld in de verleiding van lokale mannen. Het zet vrouwelijke toeristen in een passieve positie, waar een wil naar een relatie met een exotische Ander onmogelijk lijkt. Een veronderstelling die in Gambia in ieder geval niet geldt, waar er ook meerdere vrouwen aangaven op zoek te zijn naar een avontuur, een relatie met een West-Afrikaanse man in Gambia en wel te zullen zien waar het ging stranden.

Het idee dat relaties in een bepaalde fase gaan stranden, is populair. Rina benadrukte dan ook dat er genoeg vrouwen zijn die er na een tijdje genoeg van hebben en op zoek gaan naar de volgende. Er gingen zelfs geruchten de ronde van vrouwen met meerdere mannen tegelijkertijd. Ik vroeg aan Anna of zij dit ook had gehoord: *"Haha, ofcourse it exists. I can understand why, because Baba is to Senegal now and it's boring"*. Een *guard* aan de rand van het zwembad kwam aanlopen met ontbloot bovenlijf en zwaaide naar ons. *"He wants to go out with me. He asked me several times. They all ask you to go out with you. They don't care who it is, they just want someone to go to England. They're all the same"*. Ik grapte of ze met hem uit zou gaan nu Baba in Senegal was. *"Haha, well, maybe"*

I would, but I can't afford it!". Houden-van is er dan vanuit vrouwen ook echt niet altijd, wat het voor lokale mannen alleen nog maar ingewikkelder maakt. Waar zij juist *performance of love* inzetten als een strategische manier om een betere toekomst te realiseren, zijn het ook bepaalde vrouwen die een *performance* opvoeren gedurende hun vakantieperiode, om vervolgens terug te vliegen naar hun eigen land om te realiseren dat het leuk was voor het moment.

4.7 Tot hier en niet verder?

Ondanks dat commodificering van seks en/of *romance* via geracialiseerde en geseksualiseerde lichamen van West-Afrikaanse mannen (deels) bevestigd moet worden, namelijk begeerbaarheid en etnoseksuele verbeelding rondom het lichaam als intieme banden en gevoelens spelen zeker, is er wel een parallel te vinden met debatten rondom commodificatie. Waar vrouwen in Gambia deze relaties vaak aangaan op zoek naar aandacht en acceptatie, lijkt de Ander mee te nemen naar eigen land nadelig. Wat opvallend is dat er getwijfeld wordt om een partner mee te nemen naar Europa, doordat deze daar simpelweg niet zou passen. Het cultuurverschil is volgens mijn informanten niet te overbruggen, waar zij beargumenteren dat ze zich toch alleen maar zullen vervelen of geen werk vinden. Echter, ondanks de rechtvaardiging van het leeftijdsverschil binnen de relaties door het in stand houden van bepaalde raciale stereotypes zijn het juist dezelfde stereotypes die de relaties niet acceptabel maken in Europa.

Gambia als hedendaagse *sexscape* laat raciale verschillen tussen westerse vrouwen en lokale mannen zien, waar raciale verlangens naar de Ander aanwezig zijn, maar tot een bepaalde hoogte, namelijk binnen Gambia zelf. Waar Sharon zich vrij voelde in Gambia om een relatie met een donkere man te hebben, gaf ze duidelijk aan dit in Engeland nooit te doen. De *gendered* en seksuele normen binnen de context in haar eigen land ging zij over in Gambia, waar zij aangaf altijd duidelijk te zijn geweest tegen haar Gambiaanse man: "*I told him a couple of times that if I decide that I'm done living here and want to go back to England, I won't take him with me*". Ik vroeg haar waarom ze na acht jaar huwelijk haar man niet mee wilde nemen naar Engeland. "*Well, first of all I think there are too many immigrants in England and I don't like it. And second how silly would it look in England? An old lady with a young black man*".

Vaak spreken mijn informanten gevoelens en twijfels uit over de reacties en acceptatie vanuit omgeving en vrienden. De rechtvaardiging van de relaties door raciale stereotypes en rollenpatronen in Gambia naar de twijfel en schaamte van de relaties in Europa, toont het fluïde karakter van processen en beelden rondom een *ethnosexual frontier*. "*For us it's 50/50. I have someone who takes care of me, and he has a nice lifestyle. But I'm done with it now. I'm going back to Europe, back to normality. And no way he's coming with me. And besides that, if I was that in love, I wouldn't be afraid of what other people think*". Van de verbeelding van de Ander in Gambia als achtergesteld op het Westen, hypermasculine en lichamelijk aantrekkelijk als partner, verandert deze verbeelding naar te jong, te donker en te arm als partner in Europa. Door de mobiliteit en hun Europese paspoort zijn het westerse vrouwen die bepalen of zij hun partner meenemen naar Europa, waar duidelijk wordt wat Brennan (2001: 651) stelt met "*whether or not these fantasy lives are attainable depends on who is doing the imaging and where*".

Conclusie

Dit avontuur begon als een onderzoek naar de (seksuele) relaties tussen vrouwelijke toeristen en lokale mannen, waar ik in mijn zoektocht naar literatuur al snel bij *romance tourism* en sekstoerisme terechtkwam. Deze begrippen proberen de (seksuele) relaties tussen vrouwelijke toeristen en *locals* te omvatten, waar raciale, etnische en *gendered* verschillen zichtbaar worden door het internationale karakter van deze relaties. Aangetoond echter is hoe deze complexe relaties niet onder het een of het ander kunnen worden gecategoriseerd. Niet alleen sociale constructen als 'ras', seksualiteit of gender worden zichtbaar, maar ook mondiale structuren en verhoudingen die deze relaties mogelijk maken, (re)construeren, rechtvaardigen of afkeuren. Construeren, rechtvaardigen of afkeuren benadrukken het dialectische karakter tussen twee verschillende groepen, waar verbeeldingen elkaar beïnvloeden, botsen en inzicht geven in de verhoudingen tegenover de Ander.

De kracht van verbeelding heeft gedurende dit betoog telkens centraal gestaan, om aan te tonen hoe concepten *bottom-up* betekenis krijgen binnen een bepaalde context, maar zowel *top-down* als *bottom-up* beïnvloed worden. Door het loslaten van vaststaande concepten is er plaatsgemaakt om te kijken naar de betekenis die gegeven wordt aan deze constructen door vrouwelijke toeristen zelf. Tijdens het schrijven van deze thesis kwam ik erachter hoe deze verbeelding niet alleen geconstrueerd wordt door eigen ervaringen en beelden, maar ook door de context waarin deze relaties zich vormen en de mondiale structuren die hier ten grondslag liggen. Ofwel: waar zowel de context als mondiale structuren en verhoudingen de verbeelding van westerse vrouwen en lokale mannen beïnvloeden, manoeuvreert deze verbeelding zich op zijn beurt binnen de sociale realiteit.

Genderverhoudingen en -rollen worden in deze relaties beïnvloed door *performative* en *performed aspects* van twee verschillen culturen die elkaar ontmoeten op een etnische grens en zich (re)construeren binnen een bepaalde context. Waar het uitgaan van essentialistische patriarchale macht, zowel de context als de invloed van verbeelding opzij zet. De materiële macht van mobiliteit en geld wordt vaak gezien als meetinstrument voor exploitatie en ongelijkheid, maar ook andere constructies van macht als ethnocentrische en racistische beelden creeëren een bepaalde superioriteit in de verbeelding van mijn informanten. Deze verbeelding over de Ander als inferieur of

achtergesteld op het westen spiegelt patronen van superioriteit, ongelijkheid, kolonisering en eurocentrisme binnen het mondiale systeem. Het consumeren van de exotische Ander door toerisme faciliteert en toont hier raciale, etnische en nationale verbeeldingen en constructies over zowel zichzelf en de Ander (Nagel, 2003: 201). Het verschil in verbeelding toont de ongelijkheid geconstrueerd binnen zowel mondiale structuren als de relaties tussen hen aan: waar westerse vrouwen hun verbeelding achterna reizen, omdat de Ander verbeeld wordt als *available* en hun verlangen naar aandacht en waardering kan vervullen, verbeelden lokale mannen deze vrouwen vaak als een uitweg uit armoede. Het is dan ook niet slechts de macht van mobiliteit en geld, maar tevens de macht van deze constructie van de Ander die deze relaties mogelijk maakt en in stand houdt.

Duidelijk is dat "*the fantasies are often two way*" (Brennan, 2004: 22). Waar westerse vrouwen hun verbeelding nareizen over de beschikbare, geseksualiseerde en geracialiseerde Ander, is het de Ander die binnen beperkte structuren op deze manier fantaseert over een beter leven. In een mondiale wereld waarin mobiliteit de stratificerende factor van deze tijd is, zijn het paspoorten en visa's toegang zijn tot het legaal overgaan van nationale grenzen. Om *performance of love* van lokale mannen als een strategie te zien die westerse vrouwen uitbuit, zet hen vast in lokaliteit als *fixed groups*. Juist deze *performance* kan hen binnen de weinige mogelijkheden een kans geven om hen dezelfde mobiliteit te kunnen geven hun fantasie na te reizen, die westerse vrouwen hebben wanneer zij naar Gambia reizen en relaties met lokale mannen aangaan. Het zien van *performance of love* als uitbuiting, veronderstelt dat een strategische manier om in Europa te komen een exploitatie van westerse vrouwen is. Echter, de mobiliteit van westerse vrouwen kan tevens gezien worden als hetgeen wat hen de mogelijkheid biedt om mannen in Gambia te exploiteren. De fantasie naar Europa te gaan of om meer geld te verkrijgen, wordt gerealiseerd door middel van relaties met westerse vrouwen, die op hun beurt naar Gambia komen om hun fantasieën werkelijkheid te maken. Loslaten van het zoeken naar de geëxploiteerde en de exploitant legt deze structuren en verhoudingen binnen de relaties bloot zonder deze te willen classificeren. Waar deze relaties op zowel lokaal, regionaal als nationaal niveau worden geconstrueerd, schiet een analyse gebaseerd op machtsverhoudingen tekort. De aanname van westerse vrouwen of lokale mannen als slachtoffers of daders creëert een blinde vlek in analyses over deze relaties, waar juist

processen en structuren op zowel lokaal, regionaal als mondiaal niveau inspelen op de constructie, reconstructie en conceptualisering van verhoudingen binnen deze relaties.

Verbeeldingen en constructies over de Ander zijn niet alleen terug te vinden binnen relaties tussen westerse vrouwen en lokale mannen, maar ook binnen de begrippen die een belangrijke rol spelen in het conceptualiseren van deze relaties. Waar liefde, seks(toerist en -werker), macht en romantiek binnen analyses concreet worden gemaakt om de relaties te duiden, is het belangrijk om te voorkomen deze in te zetten als vanzelfsprekend. Deze begrippen worden binnen analyses over seksuele relaties tussen toeristen en *locals* vaak als statische of juist onduidelijke en verwarrende concepten gepositioneerd, waardoor het niet duidelijk is waar over gesproken wordt. De manier waarop mijn informanten spreken over seks en liefde, geeft tevens inzicht in een eurocentrisch beeld van deze begrippen, waar de veronderstelling overheerst dat liefde en romantiek niet eens bestaan in de verbeelding van Gambianen. Sterker nog, de verbeelding van hun exotische partners wordt in de meeste gevallen zelfs grotendeels ontkend, wat leidt tot een stereotype en inferieur beeld van de Ander als zoekend naar een uitweg, ontwikkeling, het Westen. Een valkuil is dat theorieën en concepten rondom deze relaties geconstrueerd worden door juist gebruik te maken van deze *gaze of the master subject*, waar een westers hegemonisch beeld ook binnen literatuur gaat overheersen.

Het zijn niet enkel mijn informanten die een bepaalde invloed komen uitoefenen op lokaliteit, maar de relaties tussen hen en lokale mannen vormen zich binnen een dialoog waarin beiden reageren, leven, voelen, hopen, (re)construeren, aanpassen en strategisch inspelen op de Ander. Door antropologisch onderzoek te doen onder voornamelijk westerse vrouwen ben ik tot het inzicht gekomen hoe belangrijk dit perspectief is, maar ook hoe gekleurd en krachtig deze blik is door de eigen waarden, normen en verbeeldingen van mijn informanten. Antropologisch onderzoek is onmisbaar om een bijdrage te leveren aan het theoretisch debat omtrent deze relaties, waar juist *being there* en *hanging around* heeft gezorgd voor de realisatie dat wat mensen doen, denken, voelen, verbeelden en vertellen één kant van het verhaal is. Narratieven worden dan ook met een reden een subjectieve weergave van het visuele genoemd. Deze relaties kunnen niet *a priori* geanalyseerd worden, waar juist het relationele en emotionele component ge(re)construeerd worden binnen een bepaalde context. Het viel hierdoor op hoe afwezig

de kijk op dit soort relaties vanuit een ander perspectief dan dat van de westerse toerist (of onderzoeker) is, waar deze vaak, zowel negatief als positief, als een homogene, *local gaze* wordt neergezet. Concepten spreken al voor zich, want hoe vaak is de Ander de westerling in literatuur? Het focussen op de Ander als de dader of slachtoffer negeert de vraag waarom deze relaties bestaan en wat dit zegt over denkbeelden, ongelijkheid en stratificatie in de hedendaagse wereld. Waar Tsing (2000) pleit voor *global diversity*, pleit ik voor *narrative diversity* in de analysering en conceptualisering van (seksuele) relaties tussen westerse vrouwen en lokale mannen.

Literatuurlijst

Aitchison, Cara

2001 Theorizing Other discourses of tourism, gender and culture: Can the subaltern speak (in tourism)? *Tourist Studies*, 1(2): 133-147

Appadurai, Arjun

1996 *Modernity at large: Cultural dimensions of Globalization*, Minneapolis: University of Minnesota Press.

Bauman, Zygmunt

1998 *Globalization: The Human Consequences*. Colombia: University Press.

2011 *Collateral Damage: Social Inequalities in a Global Age*. Cambridge: Polity Press.

Brennan, Denise

2001 Tourism in Transnational Places: Dominican Sex Workers and German Sex Tourists Imagine One Another. *Identities*, 7(4): 621-663.

2004 *What's love got to do with it?* Durham and London: Duke University Press.

Cabezas, Amalia L.

2009 *Economies of Desire: Sex Tourism in Cuba and the Dominican Republic*. Philadelphia: Temple University Press.

Crick, Malcolm

1989 Representation of international tourism in the social sciences: sun, sex, sights, savings, and servility. *Annual Review of Anthropology*, 18: 307-344.

Eriksen, Thomas H.

2002 *Ethnicity and nationalism*. London: Pluto Press.

Garrick, Damien

2005 Excuses, Excuses: Rationalisations of Western Sex Tourists in Thailand. *Current Issues in Tourism*, 8(6): 97-509.

Graham, Melanie

2009 Milk Bottles and Beach Boys: Female Sex Tourism and the Transmission of HIV in the

Caribbean. *Furthering Perspectives*, 3: 127-151.

Hernandez, Tanya H.

2000 Sexual Harassment and Racial Disparity: The Mutual Construction of Gender and Race. *Journal of Gender, Race and Justice*, 4: 183-224.

Inda, Jonathan Xavier & Rosaldo, Renato

2008 *The Anthropology of Globalization: A Reader (second edition)*. Malden: Blackwell Publishing.

Ingold, Tim

2013 *Making: Anthropology, Archaeology, Art and Architecture*. London & New York: Routledge.

Jeffreys, Sheila

2003 Sex tourism: do women do it too? *Leisure studies* July 2003: 223-238.

Kempadoo, Kamala

1999 *Sun, Sex and Gold. Tourism and sex work in the Caribbean*. Oxford & New York: Rowman & Littlefield Publishers, Inc.

2001 Women of Color and the Global Sex Trade: Transnational Feminist perspectives. *Meridians* 1(2): 28-51.

Krause-Jensen, Jacob

2012 Emotions in the Field: the Psychology and Anthropology of Fieldwork Experience. *Ethnos: Journal of Anthropology*, 77(1): 137-138

Lafont, Suzanne & Pruitt, Deborah

1995 For Love and Money: Romance Tourism in Jamaica. *Annals of Tourism Research* 22(2): 422-440.

Maoz, Darya

2006 The Mutual gaze. *Annals of Tourism Research*, 33(1): 221-239.

Mahmood, Saba

2004 *Politics of Piety: The Islamic Revival and the Feminist Subject*. Princeton: University Press

Mitchell, Jonathan & Faal, Jojoh

2007 Holiday package tourism and the poor in the Gambia. *Development Southern Africa*, 24(3).

Nagel, Joanne

2003 Race, ethnicity and sexuality: Intimate intersections, forbidden frontiers. New York: Oxford

Nederveen Pieterse, Jan

1992 *White on Black*. Images of Africa and Blacks in Western Popular Culture. New Haven & London: Yale University Press.

Nyanzi, Stella & Rosenberg-Jallow, Ousman & Bah, Ousman & Nyanzi, Susan.

2005 Bumsters, big black organs and old white gold: Embodied racial myths in sexual relationships of Gambian beach boys. *Culture Health & Sexuality: An International Journal for Research, Intervention and Care*, 7(6): 557-569.

O'Connell Davidson, Julia & Sanchez Taylor, Jacqueline

1999 Fantasy Islands: Exploring the Demand for Sex Tourism. In: *Sun, Sex and Gold: Tourism and Sex Work in the Caribbean*. Kamala Kempadoo. Pp. 37-54. Maryland: Rowman and Littlefield.

Philips, Joan L.

1999 Tourist-orientated prostitution in Barbados: The case of the beach boy and the white female tourist. In: *Sun, Sex and Gold: Tourism and Sex Work in the Caribbean*. Kamala Kempadoo. Pp. 183-200. Maryland: Rowman and Littlefield.

Pritchard, Annette & Morgan, Nigel J..

2000 Constructing tourism landscapes - gender, sexuality and space. *Tourism Geographies: An International Journal of Tourism Space, Place and Environment*, 2(2): 115-139.

Sanchez Taylor, Jacqueline

2001 Dollars are a Girl Best Friend? Female Tourists' Sexual Behaviour in the Caribbean. *Sociology* 35 (3): 749-764.

2006 Sex Tourism: A Contradiction in Terms? *Feminist Review* 83: 42-59.

Sharp, L.A.

2000 The Commodification of the Body and its Parts. *Annual Review of Anthropology*, 29:

287-328.

Sheller, Mimi

2003 *Consuming the Caribbean: from Arawaks to zombies*. London: Routledge.

Tsing, Anna

2000 The Global Situation. *Cultural Anthropology*, 16(3): 327-360.

Turner, Edith

1997 The Vulnerable Observer: Anthropology That Breaks Your Heart, *American Anthropologist*, 99(4): 862-873

Weaver, Simon

2011 Jokes, rhetoric and embodied racism: a rhetorical discourse analysis of the logics of racist jokes on the internet. *Ethnicities*, 0(0): 1-23.

Wit, Nienke de

2012 Rent-a-Dread. Gender en Multiculturalisme, *Universiteit Utrecht*, 1-6.

2013 Sekstoerisme: "It's a Man's Man's Man's World"? Master Multiculturalisme in Vergelijkend Perspectief, Position Paper *Universiteit Utrecht*, 1-13.

Bijlage 1

Informantenlijst (fictieve namen).

Anna is een Engelse vrouw begin zestig. Ze komt al vijftien jaar in Gambia en bevindt zich nu voor de tweede keer in een relatie met een jongere, West-Afrikaanse man. Thuis woont ze samen met haar ex-partner van vierenzeventig en ze reist een keer per jaar naar Gambia om haar Gambiaanse vriend op te zoeken. Niemand in Engeland weet over haar relatie met hem, voornamelijk haar zoon niet, die dezelfde leeftijd heeft als Babu. Op Facebook heeft ze later aangegeven dat ze denkt dat de relatie voorbij is, maar haar volgende reis naar Gambia is in november gepland.

Babu is een Gambiaanse man begin dertig. Hij is taxichauffeur en komt uit het binnenland van Gambia. Hij geeft aan dat hij hierdoor niet wist hoe het allemaal in elkaar steekt en zich pas later realiseerde dat zijn relatie met Anna niet normaal is door het leeftijdsverschil. Waar hij openhartig tegen mij sprak over zijn gevoelens, krabbelde hij later terug, doordat hij dacht dat ik met Anna erover sprak.

Bea is een Engelse vrouw eind vijftig, die voor het eerst met haar inmiddels overleden partner naar Gambia kwam in 2001. Ze is later getrouwd met Patrick, een man uit Sierra Leone. Na een aantal jaar samen in Gambia te hebben gewoond, zijn ze daarna naar Engeland gegaan. Hier strandde het huwelijk door verschillende problemen en heeft Beva besloten nooit meer een relatie met een Afrikaan aan te gaan.

Caty is een Engelse vrouw begin zeventig. Ze heeft meerdere huwelijken en relaties gehad met Gambiaanse mannen, waar ze vooral in groepsverband veel over sprak. Over haar privé omstandigheden wilt ze niet veel kwijt, doordat ze zich schaamt voor wat ze allemaal heeft meegemaakt.

Chloe is een Engelse vrouw eind zestig, die al vijftien jaar getrouwd is met een zestien jaar jongere man uit Senegal. Ze wonen samen in Engeland en komen een paar keer per jaar samen naar Gambia. Ze worden gezien als een van de weinige succesverhalen.

Helen is een Schotse vrouw eind zestig, die haar Gambiaanse man in Engeland had leren kennen. Ze besloten in Gambia te gaan wonen, waar ze ook een dochtertje kregen. Vanaf dat moment bevond Helen zich naar eigen zeggen in een liefdeloos huwelijk. Haar man is een aantal jaren geleden overleden, waardoor ze nu alleen af en toe naar eigen zeggen een '*darling*' heeft.

Jackie is een Engelse vrouw begin vijftig en bevindt zich momenteel in een relatie met een negen jaar jongere Gambiaanse man. Ze heeft eerder relaties gehad met mannen uit Sierra Leone en Gambia, maar volgens haar is haar huidige partner anders, doordat hij in Amerika heeft gewoond en hierdoor meer weet van het Westen.

Jessica is een Engelse vrouw begin zestig, die na een vakantie besloot in Gambia te gaan wonen. In haar vakantie had ze een relatie met een veel jongere man uit Sierra Leone, maar dit bleek om geld te gaan. Ze bevindt zich nu in een relatie met een Gambiaanse man van dezelfde leeftijd, wat een uitzondering is.

Karen is een Engelse vrouw begin zeventig, die vier relaties met jongere mannen uit West-Afrika heeft gehad. Naar eigen zeggen heeft ze er genoeg van, omdat alle relaties bleken te draaien om financiële motieven. Ze houdt zich naar eigen zeggen nu bezig met mannen in Engeland van haar eigen leeftijd, maar verblijft de helft van het jaar nog wel in Gambia om vrijwilligerswerk te doen en mensen met eigen initiatieven te helpen.

Karlijn is een vijftigjarige vrouw uit Nederland, die begin vorig jaar met haar Nederlandse vriend naar Gambia kwam. Eenmaal hier kwamen ze erachter dat die relatie niet ging werken en ze had in die periode tevens haar huidige, Gambiaanse man ontmoet. Eind vorig jaar besloot ze alles in Nederland op te geven en kwam ze terug met haar dochtertje, die niet kon wennen in Gambia. Daarom start ze nu een visumaanvraag voor haar man, zodat ze samen met hem in Nederland kan gaan wonen.

Lamin is een Gambiaanse man eind dertig. Hij heeft een relatie met een Nederlandse vrouw, die volgens hem twintig of dertig jaar ouder is. Hij ging haar dit jaar nog

opzoeken in Nederland voor drie maanden en hoopt dat ze binnenkort gaan trouwen.

Margot is een Nederlandse vrouw eind zestig. Ze heeft al veertien jaar een relatie met haar Gambiaanse vriend, die in januari met een achttienjarig, Gambiaans meisje is getrouwd in het binnenland. Margot geeft aan dat dit moeilijk is, maar het niet uit liefde is. Ze vertelde mij dat ze niet wist hoe oud haar vriend is, maar hij gaf in een latere ontmoeting aan drie- of vierenveertig te zijn.

Nora is een Engelse vrouw begin zeventig, Ze heeft drie maanden een relatie met Yahya. Yahya is meer dan veertig jaar jonger dan Nora. Op haar tweeënzestigste had ze eerder een relatie met een achttienjarige, Gambiaanse jongen die in haar hotel werkzaam was. Ze gaat twee keer per jaar naar Gambia. Op dit moment twijfelt ze sterk of ze Yahya mee wil nemen naar Engeland.

Omar is een zeventienjarige, Gambiaanse jongen die ik op het strand heb leren kennen. Hij heeft nog nooit een relatie gehad, maar vertelde mij dat als het eenmaal ging gebeuren, hij graag wilt dat ze blank is.

Paul is een Engelse man eind zestig, die manager is bij een appartementencomplex in het toeristengebied. Hij is getrouwd met een Engelse vrouw, maar kon mij niet vaak genoeg laten zien hoe hij het telefoonnummer van elke jonge Gambiaanse vrouw kon krijgen.

Rina is een zestigjarige, Engelse vrouw die in 1999 samen met haar zoon naar Gambia ging. Ze leerde al snel haar toenmalige man kennen en besloot in Gambia te gaan wonen samen met hem. Volgens haar hebben zowel hij als haar tweede exman haar compleet uitgebuit, maar bevindt ze zich nu in een veilige relatie met een man uit Sierra Leone.

Sarah is een Engelse vrouw begin zeventig die meerdere relaties met West-Afrikaanse mannen heeft gehad. Later in het huwelijk kwam ze er bij zowel haar eerste als tweede man achter dat ze al waren getrouwd, maar ze zegt met haar eerste man nog wel een goede relatie te onderhouden. Ze leeft het grootste deel van het jaar in Gambia, maar gaat

af en toe ook terug naar Engeland voor gezondheidsproblemen.

Sharon is een Engelse vrouw van achtenzestig die een relatie heeft met een tweeëndertig jaar jongere, Gambiaanse man. Ze is er naar eigen zeggen helemaal klaar mee, maar zegt daarin naar hem toe altijd duidelijk te zijn geweest. Haar *one-way* ticket naar Engeland is al geboekt, want ze is toe aan een "normaal leven".

Solomon is een Gambiaanse jongen van zesentwintig die bij een appartementencomplex werkt. Hij heeft meerdere keren benadrukt dat hij nooit een relatie met een Engelse vrouw wilt en al helemaal niet als ze ouder is.

Veronica is een Engelse vrouw van eind zestig met een meer dan dertig jaar jongere vriend uit Sierra Leone. Eerder heeft ze een relatie gehad met een Gambiaanse man, maar hij verliet haar met de reden dat ze hem toch niet naar Europa ging brengen. Ze was momenteel bezig met een visumaanvraag voor haar huidige vriend.